

Europejski System Banków Centralnych

Autorzy:

Tomasz Ciszak

Anna Górską

Bartosz Otachel

Małgorzata Siemaszko

Renata Źak

Marcin Źogała

Redakcja:

Anna Górską

Legenda:

 – informacje podstawowe

 – definicje

 – ciekawostki

Projekt graficzny:

Oliwka s.c.

Skład i druk:

Drukarnia NBP

Wydął:

Narodowy Bank Polski

00-919 Warszawa, ul. Świętokrzyska 11/21

Telefon (22) 653 23 35

Fax (22) 653 13 21

www.nbp.pl

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2004

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Europejski Bank Centralny	7
3. Narodowe banki centralne Eurosystemu	12
4. Narodowe banki centralne spoza Eurosystemu	31
5. Tabela adresowa banków centralnych	54

Wprowadzenie

Powołanie w 1999 r. Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC), składającego się z jednostki centralnej: Europejskiego Banku Centralnego (EBC) oraz narodowych banków centralnych (NBC) państw członkowskich Unii Europejskiej (UE) było kamieniem milowym na drodze do utworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW).

Po raz pierwszy ideę przekształcenia Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (EWG) w unię ekonomiczną i walutową wysunięto już pod koniec lat 60-tych, widząc w tym możliwość uniknięcia zagrożeń wynikających z załamania się istniejącego wówczas międzynarodowego systemu walutowego. Jednak dopiero pod koniec lat 80-tych powstał konkretny plan, przedstawiony w tzw. Raporcie Delorsa (ówczesnego przewodniczącego Komisji Wspólnot Europejskich), utworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej. Raport zakładał trzy etapy realizacji unii.

Na każdy etap wyznaczone zostały wszystkim państwom członkowskim konkretne działania dostosowawcze. W zakresie bankowości centralnej były one zasadniczo przeprowadzone w II etapie (od 1994 r. do końca 1998 r.). Nastąpiło wtedy dostosowanie przepisów prawa krajowego do dorobku prawnego Wspólnot (fr. *acquis communautaire*), ze szczególnym uwzględnieniem statutów banków centralnych, a także wprowadzono zasadę zabraniającą bankom centralnym (w tym EBC) bezpośredniego lub pośredniego finansowania i kredytowania sektora finansów publicznych.

Ostatni, III etap rozpoczął się 1 stycznia 1999 r. wraz z początkiem działalności ESBC. W tym dniu zaczęły obowiązywać nieodwołalne kursy wymiany walut jedenastu państw (Austria, Belgia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Włochy) przystępujących jako pierwsze do strefy euro oraz przekazanie przez nie kompetencji w zakresie prowadzenia wspólnej polityki pieniężnej Europejskiemu Bankowi Centralnemu. W 2001 r. do krajów ze wspólną walutą euro przystąpiła również Grecja.

Podstawą prawną funkcjonowania ESBC jest *Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską* (TWE) oraz załączony do niego *Protokół w sprawie Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego* (zwany Statutem ESBC i EBC). W tytule VII TWE: Polityka Gospodarcza i Walutowa zawarte zostały przepisy dotyczące bezpośrednio struktury i zadań EBC. Część przepisów TWE, odnoszących się do EBC, została zapisana – co jest rzeczą charakterystyczną – w jednakowym brzmieniu w Statucie ESBC i EBC (np. przepisy dot. celów i zadań ESBC, organizacji EBC, zadań poszczególnych organów EBC). Statut zawiera ponadto przepisy będące szczegółowymi regulacjami dotyczącymi działalności ESBC i EBC (np. przepisy dot. kompetencji poszczególnych organów EBC, kapitału i rezerw dewizowych EBC, klucza subskrypcji kapitału).

Głównym celem statutowym ESBC jest utrzymywanie stabilności cen. O ile nie narusza to celu podstawowego, ESBC wspiera swymi działaniami ogólną politykę gospodarczą Wspólnoty, skierowaną na wzrost gospodarczy, zwalczanie bezrobocia, ekspansję eksportową, rozwój regionalny, restrukturyzację oraz unowocześnianie gospodarki.

Do podstawowych zadań realizowanych przez ESBC należy:

- określenie i realizacja polityki pieniężnej w ramach strefy euro;

- dokonywanie operacji walutowych zgodnie z zasadami wspólnej polityki pieniężnej;
- przechowywanie i zarządzanie oficjalnymi rezerwami dewizowymi państw należących do strefy euro;
- prowadzenie polityki emisyjnej w odniesieniu do euro;
- zapewnienie niezawodnego i szybkiego systemu rozliczeń pieniężnych oraz płatności.

Wspomagając wykonywanie głównych zadań, ESBC wypełnia również **zadania dodatkowe**, takie jak:

- gromadzenie danych i informacji statystycznych przy pomocy NBC i innych instytucji;
- działalność analityczno-badawcza;
- działalność nadzorcza;
- działalność prawotwórcza (uchwalanie rozporządzeń, decyzji, zaleceń, opinii, wytycznych, instrukcji);
- pełnienie funkcji doradczych;
- współpraca na forum międzynarodowym.

Z uwagi na fakt, iż ESBC nie posiada osobowości prawnej, zadania, które zostały na niego nałożone przepisami, realizowane są przez EBC lub przez NBC. Zasadniczy ciężar wypełnienia zarówno zadań głównych, jak i wspomagających spoczywa jednak na EBC, który przy wykonaniu niektórych z nich wspomagany jest przez NBC.

Do zadań wszystkich NBC wchodzących w skład ESBC należy przede wszystkim zbieranie danych statystycznych dotyczących sytuacji makroekonomicznej w danym kraju i przekazywanie ich do EBC. Banki te biorą również udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych EBC oraz regulacji krajowych dotyczących kompetencji ESBC. **Do zadań NBC państw strefy euro** należy przede wszystkim realizacja zaleceń EBC dotyczących polityki pieniężnej (poprzez prowadzenie operacji otwartego rynku) oraz emisja banknotów na zamówienie EBC.

Dla prawidłowego wypełnienia zadania powierzonego przepisami TWE i Statutu, tj. sprawowania polityki pieniężnej przez EBC, konieczne było zapewnienie ESBC **szerokiego zakresu niezależności**. Jej główne elementy wzorowane były na rozwiązaniach obowiązujących w Deutsche Bundesbanku (duża niezależność finansowa banku, sposób powoływania władz banku, kadencyjność członków organów decyzyjnych banku). Ostatecznie przyjęto, iż niezależność ESBC ma **cztery aspekty**:

- **niezależność instytucjonalna** – przejawia się przede wszystkim w zakazie przyjmowania wytycznych, instrukcji, czy też sugestii od osób trzecich przy wykonywaniu zadań nałożonych przepisami TWE i Statutu;
- **niezależność personalna** – określona w dużym stopniu przez tryb powoływania i odwoływania członków kierownictwa banku oraz zapewnienia im odpowiednio długiej kadencji (8 lat w przypadku kierownictwa EBC, minimum 5 lat w przypadku prezesów NBC);
- **niezależność finansowa** – polega na trwałym określeniu zasad tworzenia i podziału funduszy banku i wykluczającej możliwość wywierania „nacisku” na decyzje banku w kwestiach finansowych;

- **niezależność funkcjonalna** – czyli uprawnienie i zdolność banku centralnego do kształtowania polityki pieniężnej oraz samodzielnego podejmowania decyzji w wypełnianiu pozostałych funkcji statutowych.

Europejski System Banków Centralnych (ESBC) powstał na mocy *Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską*, jako organ sprawujący zadania bankowości centralnej. Jego głównym celem jest utrzymywanie stabilności cen. ESBC składa się z Europejskiego Banku Centralnego (EBC) i narodowych banków centralnych (NBC) wszystkich państw członkowskich UE, niezależnie od tego, czy przyjęły one euro. ESBC rozpoczął swoją działalność 1 stycznia 1999 r., tj. z chwilą rozpoczęcia III etapu tworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW). Kierowany jest przez organy decyzyjne EBC.

2 Europejski Bank Centralny

Informacje ogólne

Europejski Bank Centralny (EBC, ang. *European Central Bank*) rozpoczął swoją działalność **1 czerwca 1998 r.**, tj. przeszło pół roku przed końcem II etapu tworzenia UGW i początkiem funkcjonowania ESBC. **Zastąpił on Europejski Instytut Walutowy (EIW)**, który został powołany do życia z początkiem II etapu UGW w celu wzmocnienia współpracy między bankami centralnymi oraz przygotowania do wprowadzenia wspólnej waluty euro. Z chwilą rozpoczęcia III etapu, tj. **z dniem 1 stycznia 1999 r.**, EBC przejął wszystkie kompetencje przewidziane w TWE i Statucie.

Wraz z rozpoczęciem działalności ESBC i przekazaniem przez państwa członkowskie strefy euro swoich kompetencji w zakresie polityki pieniężnej, EBC zaczął spełniać centralną rolę w Systemie.

Podstawą prawną działania EBC jest – tak samo jak w przypadku całego ESBC – *Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską oraz Statut ESBC i EBC*.

Europejski Bank Centralny posiada najszerszy zakres zdolności prawnej dostępnej dla państw członkowskich. Posiadając osobowość prawną, EBC może być stroną w postępowaniu sądowym, jest uprawniony również do reprezentowania ESBC na forum międzynarodowym.

Podstawowe zadania EBC pokrywają się zasadniczo z zadaniami przewidzianymi dla ESBC, o których wyżej mowa (str. 4-5). Jest on odpowiedzialny za ustalanie polityki pieniężnej państw strefy euro, przeprowadzanie transakcji dewizowych, utrzymywanie rezerw walutowych i zarządzanie nimi, ułatwianie niezakłóconego funkcjonowania systemów płatniczych oraz dysponuje wyłącznym prawem do wydawania pozwolenia na emisję banknotów euro. Ponadto EBC ma prawo do działalności prawotwórczej, opiniodawczej i doradczej w kwestiach należących do kompetencji ESBC, a także do uzyskiwania danych statystycznych niezbędnych dla jego pracy. EBC uczestniczy w posiedzeniach międzynarodowych instytucji i gremiów walutowych.

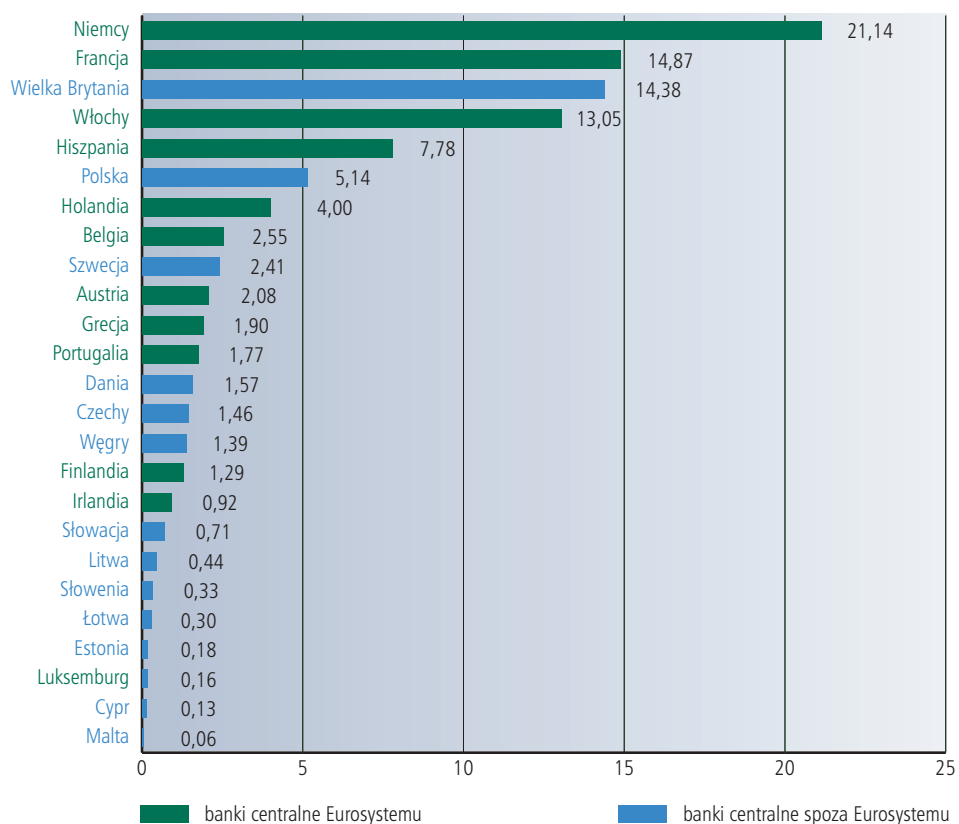
Kapitał EBC wynosi **5,564 mld EUR** i pochodzi z wpłat narodowych banków centralnych ESBC. Udziały w części kapitału EBC poszczególnych państw zostały określone na podstawie tzw. **klucza subskrypcji** i są aktualizowane co 5 lat.

Do utworzenia **klucza subskrypcji** wzięto pod uwagę udział danego państwa w ogólnej liczbie ludności UE oraz jego udział w łącznym PKB UE. Klucz subskrypcji jest niezmiernie istotny dla całej sfery związanej z finansami ESBC, bowiem zgodnie z nim określa się – oprócz części udziału NBC w kapitale EBC – także wkład w rezerwy walutowe EBC oraz udziały NBC w zyskach EBC.

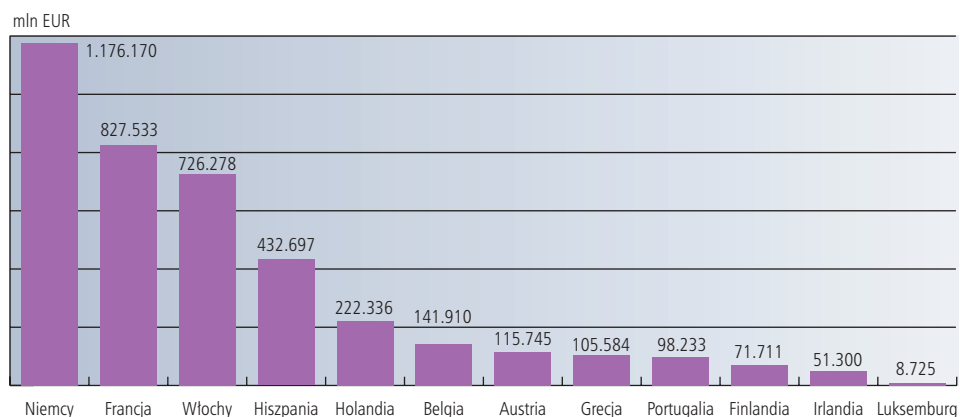
Banki centralne państw członkowskich objętych **derogacją** nie wpłacają całości kwoty, która przypada im do zapłaty, a jedynie 7% przypisanej im części, jako wkład w koszty operacyjne EBC. Pozostałe 93% wpłacają w momencie przystąpienia do strefy euro.

„Państwami z derogacją” nazywa się państwa członkowskie UE, będące równocześnie członkami UGW, które nie przyjęły jeszcze wspólnej waluty euro, ale są zobowiązane dokonywać wszelkich działań zmierzających w tym kierunku. Obecnie państwami z derogacją są, oprócz Szwecji, wszystkie państwa przyjęte do UE 1 maja 2004 r., w tym Polska. Natomiast Wielka Brytania i Dania są krajami z klauzulą *opt-out*, co zgodnie z przepisami TWE oznacza, że samodzielnie zdecydowały czy przystąpią do strefy euro.

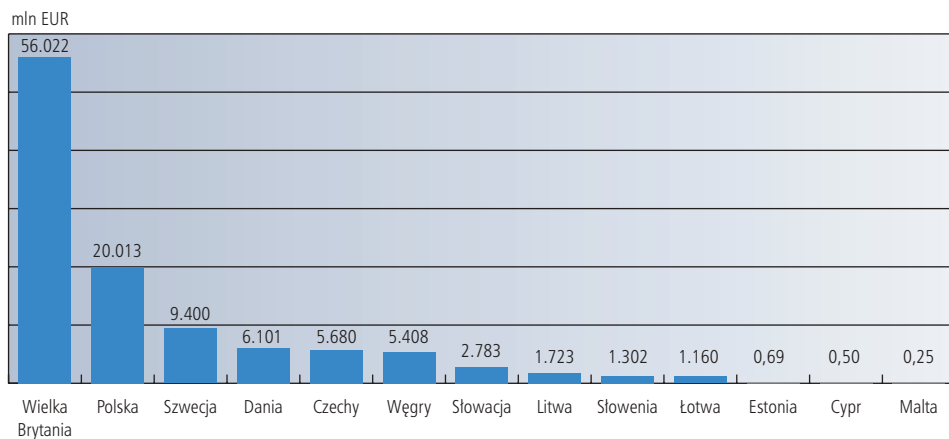
Klucz subskrypcji kapitału EBC (%)

Środki wpłacone do kapitału EBC przez NBC państw strefy euro – całość przypadającej do zapłacenia kwoty (stan: 1 maja 2004 r.)

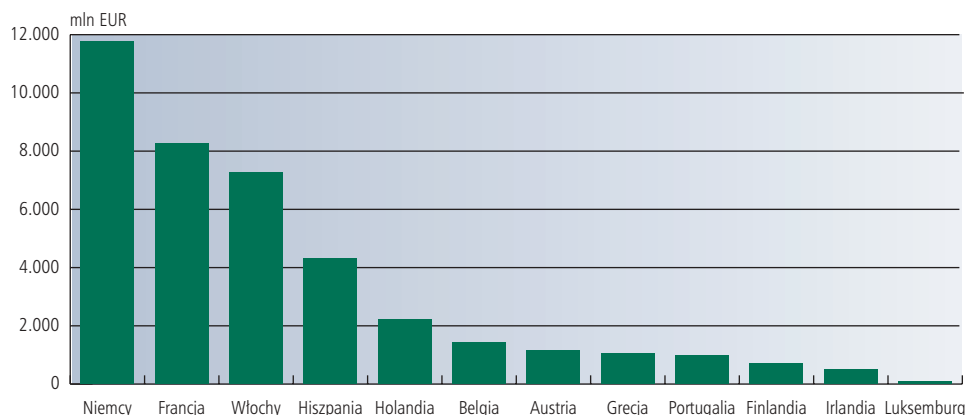

Środki wpłacone do kapitału EBC przez NBC państw spoza strefy euro – 7% kwoty przypadającej do zapłacenja (1 maja 2004 r.)

EBC posiada rezerwy dewizowe, przekazane przez NBC państw strefy euro, w celu podejmowania stosownych interwencji na rynkach walutowych. Obecnie wynoszą one równowartość kwoty 50 mld EUR, z czego 85% utrzymywana jest w walutach obcych (dolar amerykański i jen), a 15% w złocie.

Równowartość rezerw walutowych przekazanych przez NBC państw strefy euro do EBC (stan na 1 maja 2004 r.)

Niezależność EBC – w czterech aspektach, o których wyżej była mowa – chroniona jest przepisami TWE i Statutu. W przypadku jej naruszenia, EBC ma prawo zgłosić skargę do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (ETS). Jednak szeroki zakres niezależności EBC nie oznacza, że jest on pozbawiony kontroli zewnętrznej. TWE nakłada trzy rodzaje kontroli funkcjonowania EBC:

- obowiązki sprawozdawcze,
- kontrolę sądową
- audyt zewnętrzny.

Obowiązki sprawozdawcze są dość rozległe. EBC opracowuje i publikuje co tydzień skonsolidowany bilans ESBC oraz kwartalne i roczne sprawozdanie z działalności ESBC (te ostatnie przekazywane są do Parlamentu Europejskiego, Komisji Europejskiej i Rady Europejskiej wraz z rocznym sprawozdaniem w zakresie polityki pieniężnej).

Członkowie Zarządu mogą być również poproszeni o zdanie sprawozdania przed odpowiedzialną komisją Parlamentu Europejskiego bądź też wystąpić z nim z własnej inicjatywy.

Europejski Trybunał Sprawiedliwości czuwa nie tylko nad ochroną uprawnień przysługujących ESBC i EBC, ale również nad zgodnością aktów prawnych EBC z prawem wspólnotowym.

ESBC podlega także kontroli niezależnych rewidentów zewnętrznych w zakresie operacji finansowych.

Struktura organizacyjna

Organami decyzyjnymi EBC są: **Rada Prezesów** (zwana inaczej Radą Zarządzającą lub Radą Naczelną; ang. *Governing Council*), **Zarząd** (ang. *Executive Board*) oraz **Rada Ogólna** (zwana inaczej Radą Generalną, ang. *General Council*).

Rada Prezesów jest najważniejszym organem decyzyjnym EBC. W jej skład wchodzi członkowie Zarządu EBC (6 osób) oraz prezesi NBC państw strefy euro (12). Rada wydaje wiążące decyzje, dyrektywy i rozporządzenia oraz podejmuje niezbędne działania w celu realizacji przez ESBC zadań przewidzianych w TWE i Statucie, w szczególności z zakresu **ustalania polityki pieniężnej strefy euro**. Posiedzenia zwyczajne Rady Prezesów odbywają się co dwa tygodnie, istnieje również możliwość zwołania posiedzeń nadzwyczajnych, z uwagi na ważne wydarzenie i konieczność podjęcia natychmiastowej decyzji.

Zarząd EBC tworzą Prezes, Wiceprezes oraz 4 członków. Kadencja każdego członka jest nieodnawialna i trwa 8 lat. Do głównych zadań Zarządu należy **realizacja polityki pieniężnej**, zgodnie z wytycznymi i postanowieniami Rady Prezesów oraz **prowadzenie bieżących spraw EBC**. W tym celu Zarząd jest uprawniony do wydawania stosownych instrukcji, kierowanych do NBC.

W przypadku pierwszego Zarządu, kadencja poszczególnych członków różniła się od siebie (od 4 do 8 lat), tak aby w przyszłości zapewnić płynną rotację jego składu i kontynuowanie kierunku polityki pieniężnej ESBC.

Pierwszym prezesem EBC był Willem Duisenberg i jego kadencja powinna skończyć się w 2006 r. Jednak w wyniku złożenia rezygnacji z dalszego piastowania stanowiska, jesienią 2003 r. objął je Jean-Claude Trichet, prezes centralnego banku Francji.

Rada Ogólna składa się z Prezesów wszystkich NBC wchodzących w skład ESBC oraz Prezesa i Wiceprezesa EBC. Pozostali członkowie Zarządu EBC nie posiadają prawa głosu. Organ ten, mający zasadniczo charakter tymczasowy, zajmuje się głównie zadaniami wynikającymi z faktu, iż nie wszystkie państwa członkowskie UE są w strefie euro. Do obowiązków Rady Ogólnej należy **pełnienie funkcji doradczych, wspomagających i administracyjnych**. Do funkcji doradczych należą przede wszystkim zadania, które Rada Ogólna przejęła po Europejskim Instytucie Walutowym (EIW), a które związane były z przygotowaniem NBC do uczestnictwa w Eurosystemie. Ponadto Rada współdziała przy wydawaniu opinii w zakresie aktów prawnych, dotyczących ESBC, wspomaga działalność sprawozdawczą ESBC, realizuje zadania o charakterze administracyjnym, m.in. odnośnie współdziałania przy określaniu warunków pracy personelu EBC.

Siedziba EBC znajduje się w Niemczech we **Frankfurcie nad Menem**. Pod względem organizacyjnym EBC podzielony jest na **piony** (na ich czele stoją poszczególni członkowie Zarządu), w skład których wchodzi **dyrekcje generalne** lub **departamenty**, te zaś podzielone są na **wydziały i sekcje**. W strukturze ESBC funkcjonują również **komitety ESBC** (pełnią funkcje pomocnicze wobec Rady Prezesów i Zarządu) oraz **grupy robocze ESBC** (działają przy poszczególnych komitetach).

jako ich jednostki pomocnicze). Obecnie działa 12 komitetów ESBC: ds. audytu wewnętrznego, ds. banknotów, ds. komunikacji, ds. nadzoru bankowego, ds. operacji rynkowych, ds. polityki pieniężnej, ds. prawa, ds. rachunkowości oraz dochodów pieniężnych, ds. statystyki, ds. stosunków międzynarodowych, ds. systemów płatności i rozrachunku oraz ds. technologii informacyjnych. Według danych z maja 2004 r., w EBC pracuje przeszło 1 300 pracowników.

Według danych z maja 2004 r., w EBC pracuje przeszło 1 300 pracowników. W rozbiciu na narodowości: 27,6% stanowią Niemcy, 11,8% – Anglicy, 10,4% – Włosi, 10% – Francuzi, 8,1% – Hiszpanie, 3,2% – obywatele państw przyjętych do UE 1 maja 2004 r.

Polityka pieniężna i kursowa

Organem odpowiedzialnym za kształtowanie polityki pieniężnej państw strefy euro jest Rada Prezesów, która określa wytyczne w zakresie pośrednich celów monetarnych, podstawowych stóp procentowych oraz wielkości rezerw w Systemie. Realizacja polityki pieniężnej spoczywa na Zarządzie, który wydaje instrukcje dla NBC. Natomiast faktyczna realizacja polityki pieniężnej, w postaci praktycznego stosowania konkretnych instrumentów pozostaje w gestii NBC. W celu osiągnięcia celów polityki pieniężnej na płaszczyźnie operacyjnej, EBC wraz z NBC wypracował wspólny zestaw instrumentów, tj. rezerwę obowiązkową, operacje otwartego rynku oraz kredyt i depozyt na koniec dnia (ang. *standing facilities*). W kwestiach związanych z rezerwami dewizowymi, obowiązek ich utrzymywania i zarządzania nimi spoczywa również na Radzie Prezesów.

Również politykę kursową kształtuje w EBC Rada Prezesów. Decydowała ona o rozmiarach części środków rezerw dewizowych, która została przekazana do EBC przez NBC w chwili jego ustanowienia (ówcześnie suma równoważności 50 mld ECU). Obecnie Rada Prezesów zarządza przekazanymi do EBC rezerwami dewizowymi, wydając m.in. wytyczne w zakresie operacji dewizowych.

styczeń 1994 – utworzenie Europejskiego Instytutu Walutowego (EIW) z siedzibą we Frankfurcie nad Menem, który ma na celu wzmocnienie współpracy między bankami centralnymi oraz przygotowanie wprowadzenia wspólnej waluty euro;

1 czerwca 1998 – początek działalności Europejskiego Banku Centralnego (przejęcie zadań EIW), z siedzibą we Frankfurcie nad Menem.

1 stycznia 1999 – rozpoczęcie funkcjonowania ESBC, EBC realizuje zadania nałożone na niego przepisami *TWE* oraz *Statutu ESBC i EBC*.

3

Narodowe banki centralne Eurosystemu

Austria

3

Informacje ogólne

Pierwszy Narodowy Bank Austrii (NBA, niem. *Oesterreichische Nationalbank*), mający przywilej drukowania banknotów, **powstał w 1816 r.** W 1878 r. zawarte zostało porozumienie, na mocy którego powstał wspólny dla Cesarstwa Narodowy Bank Austriacko-Węgierski, działający do 1919 r. W 1923 r. utworzony został Narodowy Bank Austrii, działający do chwili obecnej. Początkowo do zadań NBA należała odbudowa gospodarki zniszczonej w czasie pierwszej wojny światowej oraz przezwyciężenie ogromnej inflacji. Po przyłączeniu w 1938 r. Austrii do Trzeciej Rzeszy, NBA został zlikwidowany. Wznowił swą działalność w 1945 r. **Podstawą prawną** funkcjonowania banku jest ustawa z 1955 r. o Narodowym Banku Austrii, która została znowelizowana w 1998 r. w związku z obowiązkiem dostosowania statutów NBC do przepisów wspólnotowych.

Obecnie podstawowe zadania NBA związane są z jego uczestnictwem w ESBC, zaś **zadania dodatkowe – wykonywane poza ESBC** – dotyczą gospodarki dewizowej, rozliczeń finansowych oraz obsługi bankowej państwa.

W kwestiach dotyczących **nadzoru bankowego**, NBA wykonuje współdziała z innymi podmiotami: Władzami Rynku Finansowego (WRF) i Komitetem Rynku Finansowego (KRF). WRF sprawują nadzór ostrożnościowy w bankach, firmach inwestycyjnych (w zakresie papierów wartościowych), spółkach ubezpieczeniowych (w zakresie ubezpieczeń) oraz w funduszach emerytalnych. KRF ustanowiony jest w Ministerstwie Finansów i stanowi platformę kontaktów pomiędzy instytucjami wspólnie odpowiedzialnymi za stabilność finansową. Obowiązkami zaś NBA w zakresie nadzoru są: badanie ryzyka rynkowego i kredytowego banków, nadzór nad systemami płatniczymi, uzyskiwanie opinii ekspertów, sprawozdawczość i przetwarzanie danych dotyczących banków.

NBA, jako jeden z nielicznych banków centralnych, jest **spółką akcyjną**, aczkolwiek przepisy o spółkach akcyjnych mają w odniesieniu do niego ograniczone zastosowanie. **Kapitał akcyjny** NBA wynosi 12 mln EUR i dzieli się na 150 tys. akcji. Połowa kapitału jest w posiadaniu Skarbu Państwa, a druga połowa w posiadaniu różnego rodzaju instytucji, reprezentujących interesy przemysłu, spółdzielczości, banków i towarzystw ubezpieczeniowych.

Akcje Narodowego Banku Austrii, mającego formę prawną spółki akcyjnej, mogą nabyć wyłącznie rezydenci. 50% kapitału NBA należy do Skarbu Państwa.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r., Bank Austrii posiada udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. **udział NBA w kapitale EBC** wynosi 2,08%, co odpowiada 115,74 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Organami decyzyjnymi NBA są: **Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, Prezes, Rada Generalna, Rada Zarządzająca.**

Do kompetencji **Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy** należy rozpatrywanie i przyjmowanie rocznego sprawozdania Banku, podejmowanie decyzji dotyczących podziału zysku Banku, a także wybór czterech audytorów, którzy sprawdzają roczne sprawozdania NBA.

Do obowiązków **Prezesa** należy uczestnictwo w spotkaniach Rady Generalnej i nadzorowanie jej działania. W razie jego nieobecności może zastąpić go Wiceprezes.

Rada Generalna składa się z Prezesa, Wiceprezesa i dwunastu członków. Prezes, Wiceprezes wraz z sześcioma innymi członkami Rady powoływani są przez Rząd Federalny na pięcioletnią kadencję, z możliwością jej odnowienia. Sześciu pozostałych członków jest wybieranych na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy. Rada jest zwoływana przez Prezesa przynajmniej raz w miesiącu i zajmuje się nadzorowaniem działalności nie dotyczącej ESBC (udziela m.in. wytycznych Radzie Zarządzającej w sprawach związanych z kierowaniem bankiem). Decyzje Rady Generalnej są podejmowane zwykłą większością głosów.

Rada Zarządzająca składa się z Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i dwóch członków. Mianowana jest przez Prezydenta Austrii po przedstawieniu propozycji rządu, na okres pięciu lat z możliwością powtórnej kadencji. Przewodniczący powinien być jednocześnie członkiem Rady Generalnej. Rada Zarządzająca jest odpowiedzialna za ogólną działalność Banku i prowadzenie jego spraw. Działa zgodnie z instrukcjami EBC. W innych sprawach, jeśli nie leżą one w kompetencji Rady Generalnej, ani nie wymagają jej zatwierdzenia, Rada Zarządzająca może podejmować niezależne decyzje. Składa regularne sprawozdania ze swojej działalności Radzie Generalnej – zwykle raz w miesiącu.

Główna **siedziba** Banku znajduje się w **Wiedniu**. NBA posiada **osiem oddziałów** sieci terenowej, które są ustanowione we wszystkich stolicach landów (niem. *Bundesländer*). Bank posiada także **cztery przedstawicielstwa zagraniczne**: w Londynie, Nowym Jorku, Brukseli, Paryżu. Według danych z 2004 r. w NBA jest zatrudnionych około **1 200 pracowników**.

Bank Austrii został utworzony w 1816 r. w następstwie wojny z Francją, która doprowadziła do zachwiania systemu finansowego Cesarstwa Austriackiego. Stąd bank zajmował się głównie kwestiami monetarnymi i od samego początku swojego istnienia posiadał wyłączne uprawnienia emisyjne.

Belgia

Informacje ogólne

Narodowy Bank Belgii (NBB, fr. *Banque Nationale de Belgique*, flam. *Nationale Bank van België*) został ustanowiony **na mocy ustawy z 5 maja 1850 r.** i działa jako publiczna spółka akcyjna. Obecnie funkcjonowanie NBB uregulowane jest **Statutem Narodowego Banku Belgii z 23 grudnia 1998 r.** oraz niektórymi postanowieniami zawartymi w aktach prawnych odnoszących się do publicznych spółek akcyjnych.

Oprócz wykonywania zadań związanych z uczestnictwem w ESBC oraz pełnienia funkcji banku państwa, NBB m. in. wspiera zachowanie stabilności systemu finansowego.

Mimo, że NBB nie sprawuje bezpośrednio nadzoru bankowego w Belgii, pomiędzy Bankiem a odpowiadającą za nadzór bankowy **Komisją Bankowości, Finansów i Ubezpieczeń** występują pewne powiązania. W Radzie Nadzorczej Komisji, której członkowie powoływani są przez Króla Belgów – oprócz przewodniczącego oraz od siedmiu do dziewięciu osób – zasiada trzech członków Rady Zarządzającej NBB, zaś w skład także powoływanego przez Króla Belgów Komitetu Zarządzającego Komisji – oprócz przewodniczącego oraz trzech członków – wchodzi trzy osoby powoływane z grona Komitetu Dyrektorów NBB.

Kapitał akcyjny NBB wynosi **10 mln EUR** i dzieli się na **400 tys. akcji** bez określenia wartości nominalnej. Połowa z nich posiada imienny charakter i jest subskrybowana przez Skarb Państwa, zaś druga połowa może być imienna bądź na okaziciela. Akcje Banku są notowane na giełdzie papierów wartościowych.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r., NBB posiada udziały w kapitale EBC. W związku z przystąpieniem nowych państw członkowskich do UE, od 1 maja 2004 r. **udział NBB w kapitale EBC wynosi 2,5502%, co odpowiada 141,91 mln EUR.**

Struktura organizacyjna

Organami NBB są: **Prezes, Komitet Dyrektorów, Rada Zarządzająca oraz Kolegium Cenzorów.**

Prezes NBB, który jest powoływany przez Króla Belgów na pięcioletnią kadencję, sprawuje kierownictwo nad Bankiem, przewodniczy posiedzeniom Komitetu Dyrektorów i Rady Zarządzającej oraz jest zobowiązany do realizowania decyzji podjętych przez Komitet i Radę. W razie swojej nieobecności, Prezes może oddelegować do udziału w posiedzeniach Zastępcę Prezesa, powoływanego z grona dyrektorów. Kadencja Prezesa może być odnowiona tylko raz.

Komitet Dyrektorów, działający pod kierownictwem Prezesa, składa się z co najmniej pięciu, lecz nie więcej niż z siedmiu dyrektorów, z których jeden pełni równolegle funkcję Zastępcy Prezesa. Z wyjątkiem Prezesa, wszystkich członków Komitetu powołuje Król Belgów na wniosek Rady Zarządzającej na sześcioletnią kadencję, którą można jednorazowo odnowić. Komitet Dyrektorów odpowiada za administrowanie i zarządzanie Bankiem oraz podejmuje decyzje o kierunkach polityki NBB. Dodatkowo ciało to wykonuje zadania nienależące do kompetencji innych organów Banku na mocy ustawy, statutów lub przepisów wewnętrznych.

Rada Zarządzająca składa się z Prezesa, dyrektorów oraz dziesięciu członków powoływanych na trzyletnią kadencję (dwóch spośród osób zaproponowanych przez związki zawodowe, trzech spośród organizacji pracodawców oraz pięciu zaproponowanych przez Ministra Finansów). Kadencja członków Rady może być jednorazowo odnowiona. Na forum Rady dyskutowane są ogólne zagadnienia z zakresu funkcjonowania Banku, polityki pieniężnej oraz sytuacji gospodarczej Belgii i Unii Europejskiej. Na podstawie propozycji złożonych przez Komitet Dyrektorów, Rada Zarządzająca uchwała zarządzenia dotyczące podstawowych zasad funkcjonowania organów Banku, struktury organizacyjnej oraz rodzajów świadczonych usług. Rada Zarządzająca desygnuje Głównego Skarbnika, określa sumę poręczeń kredytowych, przyjmuje roczny raport na temat działalności Banku przygotowany przez Prezesa oraz może delegować swoje kompetencje na Komitet Dyrektorów. Rada Zarządzająca spotyka się, co najmniej dwa razy w miesiącu. Podejmuje decyzje zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy swoich członków. W przypadku równej liczby głosów, rozstrzyga głos Prezesa.

Kolegium Cenzorów składa się z dziesięciu członków. Wybiera ono ze swojego składu Przewodniczącego oraz Sekretarza. Zadaniem tego organu jest nadzór nad pracami związanymi z plano-

waniem i wykonywaniem budżetu. Kolegium Cenzorów spotyka się co najmniej dwa razy na kwartał. Podejmuje decyzje zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy swoich członków.

Siedziba Banku zlokalizowana jest w Brukseli. NBB posiada osiem oddziałów regionalnych. Zgodnie z danymi za 2001 r., w NBB zatrudnionych było 2 250 osób.

Belgijski Bank Narodowy został utworzony w 1850 r. w następstwie kryzysu finansowego, który dotknął dotkliwie kraj niecałe dwadzieścia lat po odzyskaniu przez niego niepodległości.

Finlandia

Informacje ogólne

Bank Finlandii (BF, fin. *Suomen Pankki*) został ustanowiony w 1811 r. na mocy dekretu cara Aleksandra I. Obecnie obowiązującą podstawą prawną działania Banku jest **Konstytucja** oraz **Ustawa o Banku Finlandii z dnia 27 marca 1998 r.** Bank jest instytucją państwową.

Bank Finlandii wchodzi w skład Europejskiego Systemu Banków Centralnych. Zgodnie z *Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską* jego **podstawowym celem jest utrzymywanie stabilności cen** i wspieranie polityki gospodarczej Wspólnoty Europejskiej pod warunkiem, że nie narusza to podstawowego celu działania Banku. Pozostałe zadania obejmują zaopatrywanie systemu gospodarczego w pieniądź gotówkowy i dbanie o jego wysoką jakość, zarządzanie rezerwami dewizowymi, zapewnianie stabilności i bezpieczeństwa systemu płatniczego, prowadzenie działalności analitycznej oraz opracowywanie i publikowanie danych statystycznych.

Nadzór bankowy sprawowany jest przez specjalnie do tego powołaną instytucję – Organ Nadzoru Finansowego, która będąc administracyjnie powiązana z Bankiem Finlandii, podejmuje decyzje niezależnie.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r., BF posiada udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. **udział Banku Finlandii w kapitale EBC wynosi 1, 2887%, co odpowiada 71,71 mln EUR.**

Struktura organizacyjna

Organami Banku Finlandii są: **Parlamentarna Rada Nadzorcza** oraz **Zarząd**.

Parlamentarna Rada Nadzorcza składa się z dziewięciu członków wybieranych przez Parlament. Członkostwo w Radzie uniemożliwia pełnienie funkcji ministerialnej oraz sprawowanie funkcji w Zarządzie Banku. Rada nadzoruje działalność Banku, posiada także szereg uprawnień o charakterze administracyjnym, np. ma prawo przedstawiania kandydatów na członków Zarządu oraz prawo mianowania dyrektorów Banku Finlandii.

Zarząd składa się z Prezesa oraz maksymalnie pięciu członków, którzy mianowani są przez Prezydenta państwa. Prezes powoływany jest na okres siedmiu lat, zaś członkowie Zarządu na okres pięciu lat. Funkcję prezesa można pełnić przez co najwyżej dwie kadencje. Funkcja członka Zarządu może być sprawowana przez tą samą osobę przez co najwyżej trzy kadencje. Do zadań Zarządu należy kierowanie działalnością Banku i zapewnienie realizacji jego zadań. Podjęcie decyzji wy-

maga poparcia większości członków. W sytuacji równego rozłożenia głosów, decydujące znaczenia ma głos Prezesa.

Siedziba Banku znajduje się w **Helsinkiach**. Centrala BF składa się z 19 komórek organizacyjnych, dodatkowo funkcjonuje **pięć oddziałów regionalnych**. Według stanu na koniec 2003 r. w Banku zatrudnionych było łącznie **626 pracowników**.

Bank Finlandii został ustanowiony w 1811 r. na mocy dekretu cara Aleksandra I.

Francja

Informacje ogólne

Narodowy Bank Francji (BdF, fr. Banque de France) został założony w 1800 r. przez Napoleona Bonaparte w celu ożywienia wzrostu gospodarczego po głębokiej recesji powstałej w wyniku rewolucji. Podstawą prawną działania Banku, ustanowionego jako spółka akcyjna, był **Statut Narodowego Banku Francji**, obowiązujący do 1936 r. Po II wojnie światowej nastąpiła **nacjonalizacja BdF**, który z dniem 1 stycznia 1946 r. został przejęty przez Skarb Państwa na zasadzie odpłatności w formie 20-letnich obligacji rządu, w zamian za jedną akcję banku. Na początku lat 70. i 90. przeprowadzono reformy Banku związane z koordynacją polityki pieniężnej i gospodarczej prowadzoną przez rząd i bank. **Podstawą prawną** działania BdF jest **ustawa z 1993 r.** Ostatnie jej zmiany – związane z procesem dostosowawczym narodowych banków centralnych państw UE do zasad ESBC – miały miejsce w 1998 r.

Na przestrzeni dwóch wieków działalności, BdF sukcesywnie rozszerzał swoje kompetencje poza obszary związane z polityką pieniężną. Od 1999 r., kiedy uprawnienia w zakresie kształtowania polityki pieniężnej przejął EBC, BdF spełnia funkcje banku państwa (tj. prowadzenie rachunków bankowych rządu oraz rachunku obligacji, przygotowywanie i prowadzenie emisji rządowych papierów wartościowych, zarządzanie rezerwami dewizowymi, zaciąganie i udzielanie pożyczek i gwarancji w imieniu rządu, pełnienie funkcji doradcy rządu w sprawach finansowych i ekonomicznych); zbiera informacje gospodarcze poprzez **Centralę Ryzyka** (rejestr większych kredytów udzielanych przez banki komercyjne) oraz **Centralę Bilansów** (dobrowolny rejestr bilansów oraz informacji finansowo-ekonomicznych dot. podmiotów gospodarczych) oraz prowadzi działalność usługową na rzecz klientów spoza sektora finansowego (prowadzenie rachunków bankowych oraz kont i operacji papierami wartościowymi, przyjmowanie depozytów i dokonywanie lokat terminowych, wymiana walut, wynajmowanie sejfów).

Bank Francji sprawuje również **bezpośrednie funkcje w systemie nadzoru bankowego**. Obowiązki w tym zakresie są podzielone pomiędzy **trzy niezależne organy kolegialne** o różnym zakresie obowiązków, w których ważną rolę odgrywa Prezes Banku. Organami tymi są: **Komisja Bankowa** (nadzór nad działalnością instytucji kredytowych), **Komitet Regulacji Bankowych i Finansowych** (określanie norm ostrożnościowych) oraz **Komitet Instytucji Finansowych i Przedsiębiorstw Inwestycyjnych** (wydawanie zezwoleń na założenie banku, dokonanie fuzji, przejęć, tworzenie holdingów, grup kapitałowych, itp.). Ponadto BdF jest uprawniony do nadzoru nad rynkiem papierów wartościowych i giełd oraz zajmuje się równowagą francuskich rynków finansowych poprzez udział w strukturach Narodowej Rady do spraw Kredytów i Bezpieczeństwa.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r., Bank Francji posiada udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. udział BdF ten wynosi 14,8712%, co odpowiada 827,53 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Organami BdF są: Rada Generalna, Prezes oraz Rada Polityki Pieniężnej (RPP).

W skład Rady Generalnej wchodzi Prezes, Pierwszy i Drugi Zastępca Prezesa, czterech członków RPP, przedstawiciel pracowników banku oraz Cenzor lub jego zastępca, pełniący funkcje nadzorcze z ramienia rządu (może przedkładać Radzie propozycje do rozważenia i wносить sprzeciw do jej decyzji). Rada Generalna decyduje o wszystkich kwestiach dotyczących Banku, z wyjątkiem polityki pieniężnej. Zajmuje się w szczególności kwestiami administracyjnymi, kadrowymi i finansowymi.

Bieżące zarządzanie Bankiem leży w kompetencjach Prezesa i jego dwóch zastępców. Ponadto Prezes przewodniczy Radzie Generalnej i RPP oraz przygotowuje i uprawomocnia decyzje podejmowane przez te Rady. Zarówno Prezes, jak i jego Zastępcy są powoływani na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów na sześcioletnią kadencję, która może być jednorazowo odnowiona.

Rada Polityki Pieniężnej jest organem doradczym, zajmującym się obserwacją zmian poziomu cen i badaniem skutków polityki ESBC. Ponadto zajmuje się również ogólnymi zagadnieniami dotyczącymi funkcjonowania banku, alokacji funduszy banku, kontrolą rachunków banku, itp. RPP składa się z dziewięciu osób: Prezesa Banku, jego dwóch zastępców oraz sześciu członków, powoływanych przez Radę Ministrów na dziewięcioletnią (nieodnawialną) kadencję, z tym, że kadencja 1/3 członków RPP odnawiana jest co trzy lata. Rada gromadzi się na wniosek Prezesa, co najmniej raz w miesiącu lub na wniosek większości członków Rady. W spotkaniach Rady mogą także uczestniczyć również Premier oraz Minister Gospodarki i Finansów, jednak bez prawa głosu.

Siedziba Banku Francji mieści się w Paryżu. Centrala BdF podzielona jest na Sekretariat Generalny, Skarbiec i cztery dyrekcje generalne, w ramach których działają dyrekcje, centra, biura, serwisy, wydziały, komórki, itp. BdF posiada 211 oddziałów terenowych, zlokalizowanych we wszystkich dużych miastach Francji i w większości średnich. Sieć terenowa jest rozwinięta z uwagi na funkcję operacyjną pełnioną przez BdF. Obecnie niektóre większe oddziały terenowe poszerzają swój zakres działalności o funkcje analityczno-badawcze i doradcze, przeistaczając się w oddziały regionalne. BdF posiada również jedno przedstawicielstwo zagraniczne w Nowym Jorku. Według danych z końca 2002 r. w BdF zatrudnionych jest 15 153 pracowników.

Bank Francji został utworzony w 1800 r. przez Pierwszego Konsula – Napoleona Bonaparte w następstwie kryzysu gospodarczego i finansowego po wielkiej Rewolucji Francuskiej.

Bank Francji został znacjonalizowany w 1945 r., tj. 145 lat po jego utworzeniu. Na początku jego działalności w formie spółki akcyjnej, ustalono, iż w Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy uczestniczy tylko 200 akcjonariuszy posiadających największe pakiety akcji. Takie rozwiązanie prowadziło do szerokich uprawnień finansowych wąskiej grupy osób i *de facto* rządzenia Francją przez 200 rodzin. Z tego względu już w 1808 r. nastąpiła zmiana statutu, tak, aby zadowolić Cesarza Napoleona I, który powiedział: „Chcę, żeby Bank Francji był w rękach Państwa, ale nie za bardzo”. Jednak „200 najsilniejszych” akcjonariuszy zostało pozbawionych wpływów dopiero przy kolejnej zmianie statutu, która miała miejsce w 1936 r.

Grecja

Informacje ogólne

Bank Grecji (BG; gr. *Τράπεζα της Ελλάδος*) został utworzony na mocy Dekretu z dnia 10 listopada 1927 r. oraz ustawy z dnia 7 grudnia 1927 r. i działa jako spółka akcyjna. Kapitał akcyjny Banku Grecji wynosi 49 mln EUR i dzieli się na 2 979 733 akcje imienne, których wartość nominalna ustalona została na 16,4 EUR. Akcjonariuszami mogą być zarówno rezydenci, jak i nierezydenci. Skarb Państwa, jak również przedsiębiorstwa państwowe nie mogą – bezpośrednio lub pośrednio – objąć akcji na kwotę przekraczającą 35% wartości nominalnej kapitału akcyjnego. Akcje Banku są notowane na Ateńskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

W Statucie Banku Grecji wysokość kapitału akcyjnego i wartość nominalna akcji nadal podawana jest w drachmach (odpowiednio: 16 686 504 800 GRD i 5 600 GRD). W dniu 1 stycznia 2001 r. Grecja wprowadziła jednak euro, zastępując dotychczasową walutę narodową. Nieodwołalnie usztywniony kurs drachmy do euro wyniósł: 1 EUR = 340,750 GRD. Wartości w tekście zostały przeliczone po tym kursie.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r., BG posiada udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. – w związku z kolejną zmianą jego wysokości – udział BG w kapitale Europejskiego Banku Centralnego wynosi 1,8974%, co odpowiada kwocie 105,58 mln EUR.

Nadrzędnym celem BG, jako członka Europejskiego Systemu Banków Centralnych, jest utrzymanie stabilności cen. Nie naruszając celu nadrzędnego, BG wspiera politykę gospodarczą rządu. Zgodnie ze statutem, zadaniami BG są:

- utrzymywanie i zarządzanie oficjalnymi rezerwami dewizowymi;
- emisja banknotów mających status prawnego środka płatniczego;
- promowanie i nadzór nad funkcjonowaniem systemów płatności i rozrachunku;
- pełnienie roli skarbnika (ang. *treasurer*) oraz agenta fiskalnego dla rządu.

BG sprawuje nadzór ostrożnościowy nad funkcjonowaniem instytucji kredytowych, jak również innych podmiotów sektora finansowego (m.in. firm leasingowych, przedsiębiorstw faktoringowych, towarzystw gwarancji wzajemnych, kantorów wymiany walut oraz brokerów instrumentów rynku pieniężnego). Celem jest zapewnienie stabilności i zwiększenie efektywności systemu kredytowania, a także samego sektora finansowego. Celem jest również zagwarantowanie przejrzystości procedur oraz warunków transakcji realizowanych przez podmioty sektora finansowego. Organem nadzorczym jest Komitet ds. Bankowości i Kredytów, na czele którego stoi Prezes BG.

Struktura organizacyjna

Organami BG są: Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (WZA), Rada Ogólna, Komitet Zarządzający, Prezes i Zastępcy Prezesa, Rada Polityki Pieniężnej (RPP) oraz Rada Zarządzająca.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy jest najważniejszym organem decyzyjnym Banku Grecji. Decyzje Walnego Zgromadzenia są wiążące dla wszystkich akcjonariuszy. Walne Zgromadzenie odbywa się regularnie raz w roku (nie później niż w kwietniu). Dodatkowo, kiedy tylko zaistnieje tak potrzeba, mogą być zwoływane nadzwyczajne posiedzenia Walnego Zgromadzenia. WZA jest odpowiedzialne m.in. za: przyjmowanie raportu rocznego Banku, akceptację bilansu Banku, określanie wysokości odpisów na rezerwy oraz inne fundusze celowe, ustalanie wysokości dywidendy oraz powoływanie i odwoływanie członków Rady Ogólnej i Audytorów.

Rada Ogólna zarządza funkcjonowaniem Banku. Jest uprawniona do podejmowania niezbędnych decyzji oraz działań w zakresie pozostającym poza obszarem kompetencji Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy, Rady Polityki Pieniężnej oraz Prezesa BG. Rada Ogólna odpowiada przed WZA. W jej skład wchodzi: Prezes, dwóch Zastępców Prezesa oraz pozostali członkowie RPP, a także sześciu radców. Co najmniej trzech członków Rady powinno być wybranych spośród osób wywodzących się z sektora przemysłu, handlu i rolnictwa. Radcy są wybierani przez WZA na odnawialną trzyletnią kadencję. Posiedzenia Rady zwołuje (nie rzadziej niż raz w miesiącu) Prezes BG, a w czasie jego nieobecności – Zastępca Prezesa.

Komitet Zarządzający podejmuje decyzje w sprawach wyjątkowych, pozostających w kompetencji Rady Ogólnej, w przypadku których wymagane jest pilne zajęcie stanowiska przez Bank. Komitet składa się z Prezesa, Zastępcy Prezesa i dwóch innych członków Rady Ogólnej.

Prezes i jego dwaj Zastępcy są wybierani na sześcioletnią kadencję na mocy Dekretu Prezydenta Republiki Greckiej, wydanego na wniosek Rady Ministrów zgodnie z rekomendacją Rady Ogólnej BG. Prezes, lub podczas jego nieobecności – Zastępca Prezesa, przewodniczy posiedzeniom Rady Ogólnej. Prezes reprezentuje Bank Grecji przed sądem. Sprawuje on ponadto stałą kontrolę nad zarządzaniem aktywami Banku i jego działalnością. Prezes – za wyjątkiem spraw pozostających w kompetencji RPP, podejmuje decyzje we wszystkich innych sprawach związanych z uczestnictwem w ESBC.

Rada Polityki Pieniężnej jest odpowiedzialna za analizę sytuacji gospodarczej i monetarnej oraz dokonywanie oceny skutków polityki pieniężnej formułowanej w ramach Eurosystemu. RPP składa się z Prezesa, jego dwóch Zastępców oraz trzech innych członków, powołanych na mocy Dekretu Prezydenta Republiki Greckiej, wydanego na wniosek Rady Ministrów zgodnie z rekomendacją Prezesa BG. Członkowie są wybierani na odnawialną sześcioletnią kadencję.

Rada Zarządzająca została ustanowiona w celu zagwarantowania spójności prowadzonej polityki i procedur obowiązujących w różnych departamentach BG. W skład Rady Zarządzającej wchodzi Prezes, Zastępcy Prezesa oraz Dyrektorzy Departamentów. Spotkania Rady odbywają się, co najmniej raz w tygodniu. Rada Zarządzająca przedkłada Radzie Ogólnej co miesiąc szczegółowy raport na temat istotnych kwestii związanych z prowadzeniem działalności przez BG (w szczególności dotyczących finansów Banku).

Siedziba GB na mocy statutu zlokalizowana jest w **Atenach**. W Centrali Banku Grecji funkcjonuje 16 departamentów, podlegających Radzie Ogólnej. Bank posiada **27 oddziałów regionalnych**. Według stanu na dzień 1 stycznia 2002 r., w BG zatrudnionych było **3 086 osób**.

Bank Grecji został utworzony na mocy Dekretu z dnia 10 listopada 1927 r. oraz ustawy z dnia 7 grudnia 1927 r.

Hiszpania

Informacje ogólne

Bank Hiszpanii (BH, hiszp. *Banco de España*) wywodzi się od założonego w 1782 r. prywatnego *Banco Nacional de San Carlos*. W XIX w. Bank Hiszpanii otrzymał swoją obecną nazwę i niedługo później nadano mu wyłączność na emisję pieniądza na terenie Hiszpanii. W 1921 r. powstała pierwsza ustawa dotycząca Banku Hiszpanii, która regulowała stosunki między Bankiem i bankami komercyjnymi i która przybliżyła go do współczesnych zadań banków centralnych. Cały czas jednak BH pozostawał bankiem prywatnym aż do uchwalenia ustawy nacjonalizacyjnej w 1962 r. Kolejne ustawy z lat 1980 r. i 1994 r. uczyniły Bank Hiszpanii odpowiedzialnym za nadzór nad systemem finansowym oraz nadały mu duży stopień niezależności, zgodnie z wymogami Statutu ESBC. Obecnie podstawą prawną działania BH jest ustawa z 1994 r.

Jako członek Eurosystemu, Bank Hiszpanii spełnia funkcje powierzone statutowo bankom centralnym państw, które wprowadziły euro. Ponadto, jako bank centralny, Bank Hiszpanii jest odpowiedzialny za utrzymanie stabilności i sprawne funkcjonowanie systemu finansowego w Hiszpanii. Bank pełni również funkcje usługowe dla rządu zajmując się obsługą bankową rachunków rządowych oraz doradztwem.

Jedną z funkcji Banku Hiszpanii jest ochrona interesów klientów banków komercyjnych. Polega ona na zapobieganiu wygórowanym prowizjom, marżom i innym formom nadużywania pozycji banków w stosunku do klientów. Bank podejmuje się także rozstrzygania sporów między bankami i ich klientami.

Zgodnie z Ustawą o niezależności z 1994 r. Bank Hiszpanii odpowiedzialny jest za nadzór nad instytucjami kredytowymi w Hiszpanii. Nadzór sprawowany przez Bank obejmuje: wydawanie regulacji ostrożnościowych dla instytucji kredytowych, system ciągłego nadzoru składający się z regularnej analizy informacji oraz inspekcji, jak również podejmowanie działań prewencyjnych i represyjnych wobec instytucji kredytowych. Podczas wykonywania swoich funkcji nadzorczych Bank Hiszpanii współpracuje ściśle z innymi instytucjami hiszpańskimi odpowiedzialnymi za nadzór nad pozostałymi segmentami rynków finansowych.

Kapitał BH, ustalony zgodnie z Dekretem Królewskim z 1962 r. wynosi 1,37 mln EUR. Bank Hiszpanii posiada udział w kapitale EBC od czasu jego powstania, tj. od połowy 1998 r. Od 1 maja 2004 r. udział ten wynosi 7,7758%. Jego wartość to 432,7 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Organy obecnie funkcjonujące w ramach Banku Hiszpanii zostały utworzone na mocy Ustawy o niezależności z 1994 r. Są nimi: Gubernator, Wicegubernator, Rada Zarządzająca i Komisja Wykonawcza.

Gubernator jest nominowany przez Króla Hiszpanii na wniosek Premiera na sześcioletnią kadencję, która nie jest odnawialna. Gubernator jest odpowiedzialny za kierowanie Bankiem. Przewodniczy obradom Rady Zarządzającej i Komisji Wykonawczej. Jest formalnym przedstawicielem Banku Hiszpanii w instytucjach zewnętrznych i organizacjach międzynarodowych.

Wicegubernator jest mianowany przez Rząd na wniosek Gubernatora. Kadencji Wicegubernatora dotyczą takie same reguły jak kadencji Gubernatora. Wicegubernator zastępuje Gubernatora w uzasadnionych przypadkach i wykonuje inne zadania powierzone mu przez Gubernatora.

Rada Zarządzająca wskazuje i zatwierdza wytyczne dla kierunków działalności Banku, w szczególności dotyczące polityki pieniężnej, wydawanych przez Bank regulacji oraz nakładanych sankcji, jak również innych zadań, które nie są wyłączną domeną Komisji Wykonawczej. W skład Rady wchodzi: Gubernator i Wicegubernator, dwóch przedstawicieli Narodowej Komisji ds. Giełd Papierów Wartościowych oraz trzech członków mianowanych przez Ministra Gospodarki i Finansów. W posiedzeniach Rady uczestniczą również, bez prawa do udziału w głosowaniach, Dyrektorzy Generalni Banku Hiszpanii, Sekretarz Generalny i przedstawiciel pracowników. Członkowie Rady są nominowani przez Rząd na wniosek Ministra Gospodarki i Finansów.

Komisja Wykonawcza działa w oparciu o wytyczne Rady Zarządzającej. Do jej obowiązków należy realizacja polityki pieniężnej, wydawanie aktów administracyjnych, informowanie instytucji kredytowych o wymaganiach i rekomendacjach. W skład Komisji wchodzi Gubernator, Wicegubernator oraz dwóch członków mianowanych przez Radę Zarządzającą na wniosek Gubernatora. Bez prawa udziału w głosowaniach uczestniczą Dyrektorzy Generalni i Sekretarz Generalny.

Siedziba BH znajduje się w **Madrycie**. BH podzielony jest na 5 Dyrekcji Generalnych odpowiadających obszarom działania Banku, Sekretariat Generalny oraz Dyrekcję ds. Wewnętrznych. Dyrekcje Generalne podzielone są na Departamenty (18). Ponadto, 3 Departamenty podlegają bezpośrednio Gubernatorowi i Wicegubernatorowi: Audytu Wewnętrznego, Komunikacji i Systemów Informatycznych. Struktura terenowa Banku składa się obecnie z **32 oddziałów**, których liczba ma zostać zmniejszona do 22 od 1 stycznia 2005 r. W sierpniu 2004 r. w BH zatrudnionych było ok. **3 000 pracowników**.

Bank Hiszpanii został utworzony w 1782 r. w celu „zwalczania lichwy i dla ułatwienia handlu” poprzez udzielanie pożyczek i dyskontowanie weksli, jak napisano w akcie założycielskim, jednak *de facto* dla finansowania wojen prowadzonych przez Królestwo.

Bank Hiszpanii uzyskał wyłączne uprawnienia emisyjne od 1874 r., natomiast został nacjonalizowany dopiero w 1962 r., tj. 180 lat po jego utworzeniu.

Holandia

Informacje ogólne

Bank Holandii (BH, hol. *De Nederlandsche Bank*) funkcjonuje od 1814 r. Obecnie podstawę prawną działania Banku stanowi ustawa o Banku Holandii z 1998 r.. BH funkcjonuje jako publiczna spółka akcyjna. Zgodnie z ustawą, kapitał akcyjny Banku, w pełni subskrybowany i spłacony, wynosi 500 mln EUR i podzielony jest na 500 akcji, każda o wartości 1 mln EUR.

Bank Holandii od 1863 r. – kiedy został nadany mu statut – do jego nacjonalizacji w 1948 r. był spółką akcyjną, jednak z silnymi wpływami władzy państwowej.

Podstawowym celem BH, jako integralnej części Europejskiego Systemu Banków Centralnych, jest **zapewnienie stabilności cen**. Nie naruszając tego celu, Bank ma za zadanie wspierać politykę gospodarczą Wspólnoty Europejskiej. Ponadto Bank Holandii **gromadzi i opracowuje dane statystyczne oraz dba o sprawne funkcjonowanie systemów płatniczych**. BH może również wykonywać zadania nie wymienione w ustawie o Banku Holandii, pod warunkiem, że są one zgodne z publicznym interesem oraz zezwoli na nie Dekret Królewski.

Bank Holandii jest odpowiedzialny za **nadzór nad działalnością instytucji finansowych** (m.in. instytucji kredytowych i funduszy inwestycyjnych). 30 października 2004 r. nastąpiło połączenie Banku Holandii oraz Organu Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych. Nowy organ nadzorczy kontynuuje działalność jako Bank Holandii.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r. Bank Holandii posiada udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. **udział BH w kapitale EBC wynosi 3,9955%**, co odpowiada **ok. 222,3 mln EUR**.

Struktura organizacyjna

Organami Narodowego Banku Holandii są: **Zarząd, Rada Nadzorcza oraz Rada Banku**.

Zarząd zajmuje się kierowaniem bieżącą działalnością Banku. W skład Zarządu wchodzi Prezes oraz od trzech do pięciu Dyrektorów Wykonawczych. Prezes i Dyrektorzy Wykonawczy wybierani są na mocy Dekretu Królewskiego na okres siedmiu lat.

Rada Nadzorcza Banku Holandii nadzoruje działalność Zarządu oraz zatwierdza roczny bilans Banku, który następnie wymaga aprobaty udziałowców Banku. W skład Rady Nadzorczej wchodzi od dziewięciu do dwunastu członków, z których:

- jeden jest wybierany przez rząd holenderski na okres czterech lat,
- Przewodniczący i pozostali członkowie wybierani są przez udziałowców Banku również na okres czterech lat.

Rada Banku składa się z co najmniej jedenastu do maksymalnie trzynastu członków, z których dwóch to członkowie Rady Nadzorczej. Jeden z nich wybierany jest przez rząd holenderski na okres czterech lat, a drugi spośród pozostałych członków Rady Nadzorczej. Natomiast od dziewięciu do jedenastu członków wybieranych jest przez Radę Banku na okres czterech lat, z listy zawierającej przynajmniej dwóch kandydatów na każdy wakat. Lista taka sporządzana jest przez Zarząd Banku Holandii. Rada Banku wybiera spośród swoich członków Przewodniczącego. W obradach Rady Banku mogą uczestniczyć członkowie Zarządu. Rada Banku pełni w BH funkcje doradcze. Prezes Banku zobowiązany jest do informowania Rady Banku o ogólnej sytuacji gospodarczej i finansowej oraz do przedyskutowania z nią założeń polityki Banku.

Siedziba Banku Holandii znajduje się w **Amsterdamie**. Bank posiada **cztery oddziały**. Według danych na koniec 2002 r. w BH zatrudnionych było **1 694 pracowników**.

Bank Holandii został utworzony, w 1814 r. w celu przezwyciężenia kryzysu finansowego. Od samego początku swojej działalności, Bank posiadał wyłączne uprawnienia emisyjne, które zostały jednak prawnie usankcjonowane dopiero w 1948 r.

Irlandia

Informacje ogólne

Bank Centralny Irlandii (BCI, ang. *Central Bank of Ireland*) powstał 1 lutego 1943 r. na mocy ustawy o Banku Centralnym z 1942 r., która poddawana była kolejnym nowelizacjom. W wyniku ostatniej nowelizacji, z dniem 1 maja 2003 r. Bank Centralny Irlandii został przekształcony w Bank Centralny i Organ Nadzoru nad Usługami Finansowymi Irlandii (ang. *Central Bank and Financial Services Authority of Ireland*). Zgodnie z ustawą, powstała w ten sposób instytucja składa się z dwóch niezależnych, ale powiązanych organizacyjnie instytucji: banku centralnego oraz organu pełniącego funkcje regulacyjne wobec sektora finansowego. BCI jest instytucją państwową.

Bank Irlandii wchodzi w skład Europejskiego Systemu Banków Centralnych. Zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską jego **podstawowym celem jest utrzymywanie stabilności cen** i wspieranie polityki gospodarczej Wspólnoty Europejskiej pod warunkiem, że nie narusza to podstawowego celu działania Banku. Pozostałe zadania obejmują dbanie o stabilność systemu finansowego, promowanie efektywnego i bezpiecznego systemu płatniczego, zarządzanie rezerwami dewizowymi, prowadzenie działalności analitycznej, opracowywanie danych statystycznych.

Nadzór bankowy sprawowany jest przez **autonomiczny organ**, który, jak wspomniano powyżej, stanowi część struktury organizacyjnej Banku Centralnego Irlandii.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r., BCI posiada udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. – w związku ze zmianą jego wysokości – udział Banku w kapitale Europejskiego Banku Centralnego wynosi 0,9219%, co odpowiada 51,3 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Organami decyzyjnymi Banku Centralnego Irlandii są: **Rada Dyrektorów** oraz **Prezes**.

W skład **Rady Dyrektorów** wchodzi dwanaście osób, z których sześć jest jednocześnie członkami władz Organu Nadzoru nad Usługami Finansowymi. Członkowie Rady Dyrektorów są mianowani przez Ministra Finansów na pięcioletnią kadencję, która jest odnawialna. Jednym z członków Rady jest Sekretarz Generalny Ministerstwa Finansów. Posiedzeniom Rady, które odbywają się w cyklu miesięcznym, przewodniczy Prezes. Rada odpowiada za zarządzanie Bankiem. Decyzje podejmowane są po uzyskaniu poparcia większości członków. W przypadku równego rozłożenia głosów decydujące znaczenie ma głos Prezesa.

Prezes powoływany jest przez Prezydenta po zasięgnięciu opinii rządu na okres 7 lat. Jeśli sprawuje swoją funkcję do końca kadencji, może być wybrany ponownie. Nie ma prawa posiadania udziałów ani pełnienia funkcji dyrektora jakiegokolwiek innego banku, instytucji kredytowej, finansowej czy zajmującej się ubezpieczeniami. Zgodnie z przepisami prawa i przyjętą praktyką, większość uprawnień Rady Dyrektorów jest wykonywana w drodze delegacji przez Prezesa, przy pomocy Dyrektora Generalnego oraz Głównego Dyrektora Wykonawczego Organu Nadzoru nad Usługami Finansowymi.

Siedziba Banku Centralnego Irlandii znajduje się w **Dublinie** i składa się z 11 komórek organizacyjnych. BCI **nie posiada sieci terenowej**. Według stanu na koniec 2003 r. w Banku Centralnym Irlandii zatrudnionych było 875 osób.

Bank Centralny Irlandii powstał 1 lutego 1943 r. na mocy ustawy o Banku Centralnym z 1942 r.

Luksemburg

Informacje ogólne

Bank Centralny Luksemburga (BCL, fr. *Banque centrale du Luxembourg*) został ustanowiony 1 czerwca 1998 r. Swoje funkcjonowanie rozpoczął 1 stycznia 1999 r., działając na podstawie ustawy o Banku Centralnym Luksemburga z 23 grudnia 1998 r. BCL powstał z przekształcenia powołanego w 1983 r. Luksemburskiego Instytutu Monetarnego w celu dostosowania instytucjonalnego do funkcjonowania w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych. Kapitał założycielski Banku w wysokości 25 mln EUR został wniesiony przez Skarb Państwa. BCL wykonuje zadania związane z uczestnictwem w ESBC oraz posiada możliwość realizacji innych zadań na podstawie ustawy o BCL oraz innych aktów prawnych.

Nadzór bankowy w Luksemburgu nie należy do kompetencji BCL. Sprawowany jest przez niezależną Komisję Nadzoru Sektora Finansowego podlegającą Ministerstwu Finansów, która odpowiada także za nadzór nad przedsiębiorstwami państwowymi, funduszami emerytalnymi oraz nad obrotem papierami wartościowymi. Organami Komisji są Rada i Zarząd. W Radzie Komisji zasiada siedmiu członków, powoływanych przez Radę Ministrów na okres czterech lat. Propozycje kandydatur czterech z nich składają właściwe ministerstwa, zaś pozostałych trzech – nadzorowane instytucje na czteroletnią kadencję, którą można odnowić. W skład Zarządu Komisji wchodzi Dyrektor Generalny oraz dwóch dyrektorów powoływanych przez Wielkiego Księcia Luksemburga na wniosek Rady Ministrów na sześcioletnią odnawialną kadencję.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r. BCL posiada udziały w kapitale EBC. W związku z przystąpieniem nowych państw członkowskich do UE, od 1 maja 2004 r. **udział BCL w kapitale EBC wynosi 0,1568%, co odpowiada 8,73 mln EUR.**

Struktura organizacyjna

Organami BCL są: **Zarząd oraz Rada.**

Zarząd składa się z Prezesa oraz dwóch dyrektorów BCL powoływanych przez Wielkiego Księcia Luksemburga na wniosek Rady Ministrów na sześcioletnią kadencję, którą można odnowić. Zarząd BCL jest najwyższym organem wykonawczym Banku podejmującym decyzje służące osiągnięciu celów zapisanych w ustawie o BCL. Aby decyzja była przyjęta, konieczna jest jednomyślność wszystkich członków Zarządu.

Rada składa się z dziewięciu osób. W jej skład wchodzi z urzędu trzech członków Zarządu BCL oraz dodatkowo sześć osób powoływanych przez Radę Ministrów na sześcioletnią kadencję, którą można odnowić. Posiedzeniom Rady przewodniczy Prezes Banku, a w razie jego nieobecności starszy członek Zarządu BCL. Rada obraduje, jeśli na posiedzeniu obecna jest większość jej członków. Na forum Rady dyskutowane są zagadnienia z zakresu polityki pieniężnej oraz bieżącej sytuacji Banku. W posiedzeniach Rady może uczestniczyć Minister Finansów, lecz bez prawa do głosowania. Rada po zakończeniu swoich posiedzeń wydaje oficjalne komunikaty, przy czym jej członkowie nie mogą ujawniać przebiegu toczącej się dyskusji.

Siedzibą Banku jest miasto **Luksemburg**. W skład Banku Centralnego Luksemburga wchodzi sześć departamentów oraz Sekretariat Generalny. Zgodnie z danymi z lipca 2003 r., w BCL zatrudnionych było **ok. 200 osób.**

Bank Centralny Luksemburga został ustanowiony 1 czerwca 1998 r. Swoją działalność rozpoczął 1 stycznia 1999 r.

Niemcy

Informacje ogólne

Niemiecki Bank Federalny (DBB, niem. *Deutsche Bundesbank*) utworzono na podstawie ustawy z 26 lipca 1957 r., kiedy po II wojnie światowej, władze okupacyjne strefy amerykańskiej, angielskiej i francuskiej dokonały wspólnej reformy systemu pieniężnego i utworzyły dwuszczeblowy system bankowości centralnej, oparty na wzorach amerykańskich.

W powstałej Republice Federalnej Niemiec (RFN) utworzono banki krajowe (niem. *Landeszentralbanken* – LZB), działające w poszczególnych krajach związkowych, czyli Landach, oraz Bank Krajów Niemieckich, jako bank centralny RFN (niem. *Bank der Deutscher Länder* – BDL). Bank ten posiadał niezależność od niemieckich organów państwowych, aczkolwiek początkowo podlegał nadzorowi władz okupacyjnych. W wyniku przeprowadzonej w 1957 r. reformy, powstał w Niemczech jednoshczeblowy system bankowy. DBB stał się następcą BDL oraz LZB, które przekształciły się w jednostki terenowe, zachowując jednakże niektóre elementy decentralizacji (np. wyłączne prawo obsługi bankowej i kredytowej rządów krajowych oraz krajowych instytucji publicznych).

Ważniejsza zmiana ustawy z 1957 r. miała miejsce w 1997 r. i była związana z dostosowaniem DBB do wymogów ESBC. Ostatnia nowelizacja ustawy z 2002 r. wprowadziła szereg zmian organizacyjnych, m.in. zlikwidowano jeden z organów zarządzających: Radę Banku Centralnego, wzmocniono pozycję prezesa, pozbawiono LZB uprawnień decyzyjnych.

Należąc do ESBC, Bundesbank bierze obecnie współudział w kształtowaniu i realizacji polityki pieniężnej państw należących do strefy euro. Do 1999 r. zadanie to stanowiło podstawowy cel banku, który w tej dziedzinie był wzorem dla pozostałych banków centralnych państw UE, jak również dla nowopowstałego EBC. Poza tym DBB pełni typowe zadania banku centralnego, będąc bankiem emitentem, bankiem banków, bankiem państwa oraz strażnikiem rezerw dewizowych.

Tworząc koncepcję funkcjonowania przyszłego banku centralnego UWG, poszukiwano „wzorcowego” banku, którego działalność zapewniała stabilność cen. Na pierwszym miejscu znalazł się Bundesbank, cieszący się dużą autonomią. Uważano, że jego niezależność prowadzenia polityki pieniężnej, sposób powoływania władz banku i jej kadencyjność, niezależność finansowa przyczyniły się w dużym stopniu do osiągnięcia przez RFN najniższego poziomu inflacji wśród państw uprzemysłowionych po II wojnie światowej. Dlatego też Bundesbank stał się wzorcem dla EBC pod względem koncepcji niezależności, jak również i struktury organizacyjnej. Ponadto uznano, że EBC – jako instytucja zupełnie nowa i pozbawiona tradycji – w założeniach ma stać się kontynuatorem niezależnej i skutecznej polityki monetarnej Bundesbanku. Z tego też względu na siedzibę EBC wybrano Frankfurt nad Menem, w którym mieści się centrala DBB.

W kwestiach nadzoru bankowego, DBB jest współodpowiedzialny za jego sprawowanie, wspólnie z samodzielnym Federalnym Urzędem Nadzoru Bankowego. Podstawą ścisłej współpracy obu podmiotów jest dwustronne porozumienie z 2002 r.

Kapitał statutowy Banku wynosi 148 mln EUR i w całości należy do Skarbu Państwa. Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r., DBB posiada

udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. udział DBB w kapitale EBC wynosi 21,1364%, co odpowiada 1 176,17 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Głównym organem decyzyjnym DBB jest **Dyrekcja Generalna**, zajmująca się w głównej mierze bieżącym zarządzaniem Bankiem. W skład Dyrekcji wchodzi Prezes, Wiceprezes i sześciu członków. Prezesa, Wiceprezesa i dwóch innych członków Dyrekcji wybiera Rząd Federalny Niemiec, natomiast czterech pozostałych członków – wyższa izba Parlamentu (Bundesrat) w porozumieniu z Rządem Federalnym. Członkowie Dyrekcji powoływani są na ośmioletnią kadencję lub, w wyjątkowych sytuacjach, na krótszy okres, minimum jednak 5 lat. Każdy z członków Dyrekcji odpowiedzialny jest za zadania dotyczące poszczególnych zakresów działalności banku, przypisane do ośmiu pionów w strukturze organizacyjnej DBB.

Siedziba Banku mieści się we **Frankfurcie nad Menem**. Bank posiada **dziewięć oddziałów regionalnych** (określanych zwyczajowo jako centralne banki związkowe – *Landeszentralbanken*), na które Dyrekcja Generalna może delegować swoje niektóre zadania, związane w głównej mierze z działalnością terenową DBB. Oddziały znajdują się w miastach będących stolicami największych krajów związkowych i pełnią na obszarze jednego lub więcej landów funkcje Niemieckiego Banku Federalnego. Prezes każdego z oddziałów regionalnych, powołany przez Prezesa na 5-letnią kadencję, jest podporządkowany Dyrekcji Generalnej DBB. Oddziałom regionalnym podporządkowanych jest **66 oddziałów lokalnych** (usytuowanych w większych miastach niemieckich) oraz **52 jednostki operacyjne**. Zarówno oddziały lokalne, jak i jednostki operacyjne zajmują się przede wszystkim obsługą instytucji kredytowych.

Według danych ze stycznia 2004 r. w DBB zatrudnionych jest **14 240 pracowników**, w tym 2 960 w centrali. DBB posiada również trzy przedstawicielstwa za granicą: w Nowym Jorku, Tokio i Londynie.

Niemiecki Bank Federalny powstał w 1957 r., ale jego prototypem był Bank Rzeszy Niemieckiej utworzony w 1876 r. w celu wprowadzenia jednolitego systemu pieniężnego na terenie zjednoczonych Niemiec.

Portugalia

Informacje ogólne

Narodowy Bank Portugalii (BP; port. *Banco de Portugal*) został ustanowiony **dekretem królewskim z dnia 19 listopada 1846 r.**, na mocy, którego działał jako bank handlowy i bank emisyjny. Powstał z połączenia *Banco de Lisboa* i *Companhia de Confianca Nacional*. Funkcjonowanie Banku uregulowane zostało dodatkowo w **Statucie Banku Portugalii z 31 stycznia 1998 r.**, który został znowelizowany w 2001 r. Według Statutu, Bank ma prawo emisji banknotów i wprowadzania do obiegu monet, które są prawnym środkiem płatniczym. Bank Portugalii działa – zgodnie z krajowym prawem publicznym – jako osoba prawna, posiadająca niezależność administracyjną i finansową.

Bank Portugalii, jako część składowa Europejskiego Systemu Banków Centralnych, **działa na rzecz utrzymania stabilności cen oraz wspierania polityki gospodarczej Wspólnoty Europejskiej**. Dodatkowo Bank: zarządza aktywami zagranicznymi państwa lub jakimikolwiek aktywami je-

mu powierzonymi, pełni – w imieniu państwa – funkcję pośrednika w międzynarodowych stosunkach walutowych oraz doradza Rządowi w dziedzinach gospodarczych i finansowych.

Według Statutu BP jest odpowiedzialny za nadzór nad instytucjami kredytowymi, towarystwami finansowymi i innymi podmiotami prawnie mu podlegającymi. Bank Portugalii wydaje dyrektywy dotyczące działania wyżej wymienionych podmiotów.

Kapitał Banku Portugalii wynosi 1 mln EUR i może zostać podniesiony poprzez włączenie środków zgromadzonych w ramach rezerw, na podstawie decyzji Rady Dyrektorów. Decyzja ta musi zostać zatwierdzona przez Ministra Finansów.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r., BP posiada udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. - w związku ze zmianą jego wysokości – udział Banku Portugalii w kapitale Europejskiego Banku Centralnego wynosi 1,7653%, co odpowiada 98,23 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Organami BP są: Prezes, Rada Dyrektorów, Rada Audytorów oraz Rada Konsultacyjna.

Prezes BP jest powoływany przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Finansów na kadencję trwającą od pięciu do sześciu lat (można się ubiegać o ponowny wybór na to stanowisko). Prezes reprezentuje Bank oraz działa w imieniu Banku w stosunkach z instytucjami zagranicznymi i międzynarodowymi. Do jego zadań należą m.in.: wypełnianie obowiązków członka Rady Prezesów i Rady Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego, nadzorowanie współpracy i dynamiki prac Rady Dyrektorów Banku Portugalii i zwoływanie jego posiedzeń, przewodniczenie spotkaniom komitetów ustanowionych przez Radę Dyrektorów. W razie swojej nieobecności, Prezes może być zastąpiony przez Wiceprezesa lub Dyrektora.

Rada Dyrektorów działa pod przewodnictwem Prezesa i składa się z co najmniej pięciu, lecz nie więcej niż z ośmiu członków (jeden lub dwóch Wiceprezesów i od trzech do pięciu Dyrektorów). Kadencja członków Rady trwa maksymalnie pięć lat (można ubiegać się o ponowny wybór na to stanowisko). Organ ten jest odpowiedzialny za wszystkie działania wykonywane w celu osiągnięcia celów postawionych przed Bankiem, które nie kolidują z kompetencjami pozostałych organów decyzyjnych. Rada Dyrektorów może również powoływać czasowo lub na stałe komisje wykonawcze w celu usprawnienia procesu świadczenia usług. Ponadto, Rada Dyrektorów może, na wniosek Prezesa, nałożyć na swoich członków odpowiedzialność za jeden lub kilka sektorów odpowiadających usługom świadczonym przez Bank. Rada spotyka się co najmniej raz w tygodniu, lecz w wyjątkowych sytuacjach może zostać w każdej chwili zwołana przez Prezesa. Decyzje podejmowane są zwykłą większością głosów, w obecności, co najmniej połowy jej członków.

Rada Audytorów składa się z czterech członków, z których trzech powoływanych jest przez Ministra Finansów, a jeden przez pracowników Banku. Przewodniczącym Rady wybiera się spośród trzech członków powoływanych przez Ministra Finansów; z pozostałych dwóch jeden pełni funkcję dyplomowanego księgowego, zaś trzeci – specjalisty do spraw ekonomicznych. Kadencja członków Rady Audytorów trwa maksymalnie trzy lata (można się ubiegać o ponowny wybór na to stanowisko). Do zadań Rady należy m. in.: monitorowanie interesów Banku i przestrzegania jego przywilejów, analizowanie okresowych raportów przedkładanych przez Radę Dyrektorów, opiniowanie budżetu, rachunków zysków i strat oraz sprawozdań rocznych. Rada Audytorów obraduje regularnie raz w miesiącu (chyba, że Przewodniczący zadecyduje inaczej). Decyzje podejmowane są zwykłą większością głosów, w obecności, co najmniej połowy jej członków. Członkowie Rady Audytorów mogą uczestniczyć w posiedzeniach Rady Dyrektorów bez prawa głosu (obecność jednego z nich jest obowiązkowa).

Rada Konsultacyjna składa się z: Prezesa Banku (jest on tym samym jej Przewodniczącym), Wiceprezesów, byłych Prezesów Banku, czterech specjalistów w dziedzinie ekonomii, finansów i działalności gospodarczej, Przewodniczącego Stowarzyszenia Banków Portugalskich, Przewodniczącego Instytutu Kredytów Publicznych oraz przedstawicieli każdego z Autonomicznych Regionów Azorów i Madery. Kadencja członków Rady Konsultacyjnej (oprócz Prezesa Banku, Wiceprezesów oraz byłych Prezesów) trwa trzy lata (można się ubiegać o ponowny wybór na to stanowisko). Gdy istnieje taka konieczność, Przewodniczący Rady Konsultacyjnej może zaprosić przedstawicieli jednostek lub sektorów Banku do uczestniczenia w posiedzeniu bez prawa głosu. Może to również dotyczyć przedstawicieli Rządu i innych instytucji administracji publicznej. Zadaniem Rady Konsultacyjnej jest opinowanie: okresowych raportów Banku przed ich publikacją, decyzji, które mają zostać podjęte przez Bank oraz spraw zleconych temu organowi przez Prezesa lub przez Radę Dyrektorów. Spotkania Rady Konsultacyjnej odbywają się raz na pół roku, chyba, że Prezes Banku zadecyduje inaczej.

Siedziba Banku zlokalizowana jest w **Lizbonie**. W ramach Banku Portugalii funkcjonuje obecnie 13 departamentów. Bank posiada **dwie delegatury, siedem agencji oraz jeden oddział**. Zgodnie z danymi na koniec 2002 r. w Banku Portugalii zatrudnionych było **1 794 pracowników**.

Narodowy Bank Portugalii został ustanowiony dekretem królewskim z dnia 19 listopada 1846 r.

Narodowy Bank Portugalii powstał z połączenia *Banco de Lisboa* i *Companhia de Confianca Nacional*.

Włochy

Informacje ogólne

Bank Włoch (BW, wł. *Banca d'Italia*) powstał w 1893 r. jako nowy bank emisyjny, z połączenia Królewskiego Banku Narodowego z Narodowym Bankiem Toskanii oraz Toskańskim Bankiem Kredytowym Przemysłu i Handlu Włoch.

W tamtym czasie prawo do emisji banknotów zachowały również Bank Sycylii i Bank Neapolu. W 1926 r. Bank Włoch stał się jedynym bankiem emisyjnym Włoch. Wcześniej niż w innych systemach prawnych otrzymał także uprawnienia do sprawowania nadzoru bankowego.

Podstawę prawną działania Banku stanowi **Statut Banku Włoch zatwierdzony dekretem królewskim w 1936 r.**, który był następnie kilkakrotnie nowelizowany. Podstawowym celem Banku Włoch, jako integralnej części Europejskiego Systemu Banków Centralnych, jest **zapewnienie stabilności cen**. Nie naruszając tego celu, Bank ma za zadanie wspierać politykę gospodarczą Wspólnoty Europejskiej. Bank Włoch, jako część ESBC, przyczynia się do formułowania polityki pieniężnej dla całej strefy euro poprzez uczestnictwo Prezesa Banku Włoch w Radzie Prezesów EBC. BW dba ponadto o sprawne funkcjonowanie systemów płatniczych oraz zaopatruje, poprzez swoje oddziały, system gospodarczy w pieniądź gotówkowy. Bank Włoch opracowuje szereg publikacji, z których najważniejsze to: Raport Roczny oraz Biuletyn Ekonomiczny i Statystyczny.

Bank Włoch sprawuje **nadzór nad bankami i niebankowymi instytucjami pośrednictwa finansowego** (firmami inwestycyjnymi oraz przedsiębiorstwami funduszy zbiorowego inwestowania). Nadzór sprawowany jest m.in. poprzez działalność licencyjną i regulacyjną, a także w formie przeprowadzania analiz sytuacji ww. przedsiębiorstw oraz kontroli na miejscu.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r. Bank Włoch posiada udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. udział Banku Włoch w kapitale Europejskiego Banku Centralnego wynosi 13,0516%, co odpowiada ok. 726,3 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Zgodnie ze Statutem, za sprawy związane z funkcjonowaniem Banku Włoch odpowiadają: **Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, Zarząd oraz Komitet Zarządu**, a także **Dyrektoriat**.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy jest zwoływane przez Zarząd, na co najmniej 15 dni przed ustaloną datą zgromadzenia i odbywa się w Rzymie nie później niż 31 maja danego roku. Zgromadzeniu przewodniczy Prezes Banku. Prawo do udziału w Zgromadzeniu przysługuje udziałowcom, będącym w posiadaniu przynajmniej 100 akcji BW przez okres nie krótszy niż trzy miesiące. Liczba głosów przysługująca poszczególnym akcjonariuszom jest uzależniona od wielkości posiadanych przez nich akcji. Podczas zgromadzenia zatwierdzany jest roczny bilans Banku oraz wybierani są audytorzy i ich zastępcy. Uchwały podjęte większością głosów obecnych akcjonariuszy są wiążące. Walne Zgromadzenia Akcjonariuszy są również zwoływane przez Zarząd w głównych oddziałach Banku Włoch w celu wyboru Dyrektorów – członków Zarządu Banku. Jedynie osoby, których kandydatura została poparta absolutną większością głosów akcjonariuszy, zarówno podczas Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy w Rzymie, jak i w głównych oddziałach BW, mogą sprawować swoją funkcję.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy może zostać zwołane na podstawie uchwały Zarządu BW lub na wniosek audytorów bądź akcjonariuszy posiadających w sumie przez okres, co najmniej ostatnich trzech miesięcy przynajmniej dwadzieścia tysięcy akcji.

W skład **Zarządu** wchodzi Prezes Banku Włoch oraz trzynastu Dyrektorów wybieranych przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w głównych oddziałach Banku Włoch. Każdy członek Zarządu jest powoływany na pięcioletnią kadencję z możliwością reelekcji. Obradom Zarządu przewodniczy Prezes BW. Na pierwszym spotkaniu Zarządu, Prezes Banku Włoch wybiera, spośród członków Zarządu, czterech Dyrektorów, którzy razem z Prezesem tworzą **Komitet Zarządu Banku**. Zarząd spotyka się na posiedzeniach zwyczajnych (zwoływanych raz na trzy miesiące na zaproszenie Prezesa BW) i nadzwyczajnych (kiedy Prezes uzna zwołanie takiego posiedzenia za konieczne lub na uzasadniony wniosek co najmniej trzech członków Zarządu). Zarząd powołuje i odwołuje Prezesa, Dyrektora Generalnego oraz dwóch Wicedyrektorów Generalnych. Decyzja o powołaniu lub odwołaniu Prezesa musi zostać podjęta większością, co najmniej dwóch trzecich głosów członków Zarządu obecnych na posiedzeniu, przy czym obradom takim przewodniczy najstarszy wiekiem Dyrektor. Decyzja taka musi zostać zaakceptowana przez Prezydenta Włoch działającego na podstawie propozycji Prezesa Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz po przeprowadzeniu konsultacji z Radą Ministrów. Zarząd odpowiada za całościową administrację Banku.

Dyrektoriat złożony jest z Prezesa Banku Włoch, Dyrektora Generalnego oraz dwóch Wicedyrektorów Generalnych. Dyrektor Generalny bierze udział w posiedzeniach Zarządu, a także Komitetu Zarządu, pełniąc funkcję doradczą (o ile podczas posiedzenia Zarządu nie zastępuje Prezesa BW). Jest on zobowiązany m.in. do realizacji decyzji podjętych przez Zarząd Banku, a także do zastępowania Prezesa Banku podczas jego nieobecności lub niemożności pełnienia powierzonych mu funkcji. Dwóch Wicedyrektorów Generalnych uczestniczy w spotkaniach Zarządu oraz Komitetu Zarządu, przy czym jeden z nich, wybrany przez Zarząd, sprawuje funkcję Sekretarza. W statucie Ban-

ku Włoch nie została określona długość kadencji członków Dyrektoriatu. Członkowie Zarządu oraz Dyrektoriatu muszą posiadać włoskie obywatelstwo.

Siedziba Banku Włoch znajduje się w Rzymie. Bank posiada dziewięćdziesiąt dziewięć oddziałów. Według danych na koniec 2002 r. w Banku Włoch zatrudnionych było **8 466 pracowników**.

Bank Włoch powstał w 1893 r. jako nowy bank emisyjny. Podstawą prawną działania Banku jest Statut Banku Włoch zatwierdzony dekretem królewskim w 1936 r.

4

Narodowe banki centralne spoza eurosystemu

Cypr

Informacje ogólne

Narodowy Bank Cypru (NBC; gr. *Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου*) został ustanowiony, tuż po uzyskaniu przez Cypr niepodległości, jako niezależna instytucja. Podstawą prawną działania NBC jest Konstytucja Republiki Cypryjskiej oraz ustawa z 1963 r., która została znowelizowana w 2002 r. w celu jej dostosowania do przepisów prawa wspólnotowego. Narodowy Bank Cypru jest osobą prawną, będącą własnością Skarbu Państwa.

Podstawowym celem NBC jest zapewnianie stabilności cen. Bez uszczerbku dla realizacji nadrzędnego celu, Bank wspiera politykę gospodarczą państwa. **Zadaniami NBC są:** definiowanie i realizacja polityki pieniężnej, prowadzenie polityki kursu walutowego, zgodnie z założeniami przyjętymi przez Radę Ministrów po uprzednim zapoznaniu się ze stanowiskiem Banku, przechowywanie i zarządzanie oficjalnymi rezerwami dewizowymi, promowanie, tworzenie ram prawnych oraz nadzór nad funkcjonowaniem systemów płatności i rozrachunku, zapewnienie obsługi bankowej budżetu państwa i pełnienie roli agenta finansowego Republiki, uczestnictwo w międzynarodowych organizacjach gospodarczych i walutowych.

NBC sprawuje nadzór bankowy na Cyprze. Celem podejmowanych w tym zakresie działań jest zagwarantowanie stabilności systemu bankowego, ograniczenie ryzyka systemowego oraz ochrona depozytariuszy. BC pozostaje w ścisłej współpracy z odpowiednimi instytucjami nadzoru z innych krajów, w szczególności z krajów Unii Europejskiej.

Kapitał Banku wynosi 15 milionów funtów cypryjskich, czyli ok. 26 mln EUR. Będąc od 1 maja 2004 roku członkiem Europejskiego Systemu Banków Centralnych, NBC ma swój udział w kapitale Europejskiego Banku Centralnego, który wynosi 0,1300%, co odpowiada 506,4 tys. EUR.

Struktura organizacyjna

Organami NBC są: Komitet Polityki Pieniężnej, Rada Dyrektorów, Prezes oraz Zastępca Prezesa.

Komitet Polityki Pieniężnej kierowany jest przez Prezesa, który wchodzi w skład Komitetu wraz ze swoim Zastępcą oraz pięcioma członkami powoływanymi przez Radę Ministrów (trzech) i Prezesa (dwóch), na pięcioletnią, odnawialną kadencję. Członkowie Komitetu muszą posiadać obywatelstwo cypryjskie. Komitet Polityki Pieniężnej odpowiada za określanie strategii i prowadzenie polityki pieniężnej, decyduje o kwestiach właściwych dla prowadzenia polityki kursu walutowego oraz funkcjonowania systemu płatności i rozrachunku.

Rada Dyrektorów zorganizowana jest w podobny sposób jak Komitet Polityki Pieniężnej. W jej skład wchodzi: Prezes, Zastępca Prezesa oraz pięciu członków. Członkowie Rady Dyrektorów, inni niż Prezes i jego Zastępca, są powoływani przez Radę Ministrów, po uprzednich kon-

sultacjach z Prezesem, na pięcioletnią, odnawialną kadencję. Członkowie Rady muszą być również obywatelami Cypru. Rada Dyrektorów odpowiada za nadzór nad działalnością Banku, określanie kierunku i wdrażanie polityki Banku w stosunku do głównych zadań BC, nieleżących w gestii Komitetu Polityki Pieniężnej. Do realizacji swoich celów Radzie przysługuje prawo wydawania zarządzeń.

Prezes Banku Cypru, jak i jego **Zastępca**, powoływani są przez Prezydenta i Wiceprezydenta Republiki, spośród obywateli Republiki Cypryjskiej, na pięcioletnią, odnawialną kadencję. Komitet Polityki Pieniężnej może odwołać ze stanowiska Prezesa lub jego Zastępcę, gdy uzna, iż nie spełniają niezbędnych warunków do wypełniania swoich funkcji, bądź też rażąco naruszyli przysługujące im prawa. Do głównych zadań Prezesa należą: zarządzanie bankiem, reprezentowanie Banku na zewnątrz oraz informowanie Rady Dyrektorów i Komitetu Polityki Pieniężnej o wszystkich kwestiach dotyczących Banku będących przedmiotem zainteresowania wspomnianych organów. Zastępca Prezesa jest organem wspomagającym pracę Prezesa i zastępuje go podczas nieobecności.

Siedziba NBC zlokalizowana jest w **Nikozji**. Bank podzielony jest na pięć głównych pionów odpowiadających obszarom działania Banku: Usług Zarządczych, Rynków Finansowych i Zarządzania Długiem Publicznym, Nadzoru Bankowego i Regulacji, Badań Ekonomicznych i Statystyki, Krajowych Operacji Bankowych i Usług Rachunkowych. W ramach Banku funkcjonuje 10 departamentów oraz 2 wydziały. Zgodnie z danymi za 2002 r., w NBC zatrudnionych było **ok. 290 pracowników**.

Polityka pieniężna i kursowa

W 1996 r. Bank Cypru wprowadził nową strategię polityki pieniężnej, rezygnując z instrumentów bezpośredniego oddziaływania na płynność sektora bankowego na rzecz bardziej rynkowych instrumentów. Realizacja głównego celu NBC, którym jest zapewnienie stabilności cen, **oparta jest na kontroli podaży pieniądza**. NBC ma do dyspozycji szereg **instrumentów polityki pieniężnej**. Instrumenty te obejmują: **operacje otwartego rynku** (operacje warunkowego kupna (*repo*) lub sprzedaży (*reverse repo*) rządowych papierów wartościowych w drodze przetargu oraz aukcje depozytów), **rezerwę obowiązkową** oraz **kredyty refinansowe**.

Polityka kursu walutowego prowadzona przez Bank Cypru przyczynia się do utrzymania stabilności cen oraz stabilności makroekonomicznej państwa, a także wspiera międzynarodową konkurencyjność gospodarki. Cypryjska polityka kursowa realizowana jest poprzez **związanie funta cypryjskiego** ze stabilną walutą obcą, którą od 1 stycznia 1999 r. jest **euro**. Od 2001 r., po wprowadzeniu zmian w zakresie polityki kursowej, ustalanie paritetu wymiany funta cypryjskiego w stosunku do euro, dolara amerykańskiego oraz funta szterlinga odbywa się w drodze fiksingu (odbywa się to na wspólnym, codziennie organizowanym, posiedzeniu BC i banków komercyjnych). Ustanowione zostało również **szersze pasmo wahań kursu walutowego**, tj. $\pm 15\%$, które wprowadza większą elastyczność i zmniejsza prawdopodobieństwo interwencji Banku, który zobowiązany jest do obrony kursu.

Narodowy Bank Cypru został ustanowiony tuż po uzyskaniu przez Cypr niepodległości, jako niezależna instytucja. Podstawą prawną działania Narodowego Banku Cypru jest Konstytucja Republiki Cypryjskiej oraz ustawa z 1963 r.

Czechy

Informacje ogólne

Narodowy Bank Czech (NBC, cz. *Česká národní banka*) został utworzony ustawą z dnia 17 grudnia 1992 r. Po kilku jej nowelizacjach, z których ostatnia miała miejsce w 2002 r., ustawa o NBC została w pełni dostosowana do Traktatu oraz Statutu ESBC i EBC pod względem niezależności i celów działalności. NBC jest podmiotem prawa publicznego i podlega wpisowi do rejestru handlowego.

Głównym celem działalności NBC jest utrzymanie stabilnego poziomu cen. Bez uszczerbku dla realizacji głównego celu, NBC powinien wspierać politykę gospodarczą Rządu, której zadaniem jest utrzymanie długoterminowego wzrostu gospodarczego. Do pozostałych zadań NBC należą: prowadzenie polityki pieniężnej, emisja banknotów i monet, zarządzanie obiegiem pieniądza, administrowanie płatnościami i rozliczeniami pomiędzy bankami, wspieranie sprawnego funkcjonowania systemów płatności oraz nadzór nad systemem bankowym. Bank spełnia również funkcje doradcze dla Rządu w kwestiach dotyczących polityki pieniężnej i bankowości. W uzgodnieniu z Rządem NBC ustala system kursu walutowego dla korony czeskiej oraz jest odpowiedzialny za ustalanie kursu korony w stosunku do walut obcych, jak również za utrzymywanie i zarządzanie rezerwami dewizowymi Państwa.

NBC jest instytucją odpowiedzialną za nadzór nad systemem bankowym. Obejmuje on udzielanie pozwoleń i licencji na działalność bankową, kontrolę przestrzegania warunków licencji oraz prawa i rozporządzeń wydawanych przez NBC, jak również podejmowanie środków zaradczych i nakładanie kar na banki, które nie stosują się do wymogów NBC lub przepisów prawa.

Kapitał Banku wynosi 1,4 miliarda koron czeskich (ponad 44 mln EUR). Od 1 maja 2004 r. w związku z przystąpieniem do ESBC, NBC posiada udział w kapitale EBC w wysokości 1,4416%, o wartości ok. 80 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Głównym organem NBC jest Zarząd. Jest on odpowiedzialny przede wszystkim za definiowanie i prowadzenie polityki pieniężnej. Ponadto do jego zadań należy określenie budżetu Banku oraz ustalanie struktury organizacyjnej i kompetencji poszczególnych jednostek, ustalanie wysokości wynagrodzenia Gubernatora Banku oraz wykonywanie innych zadań związanych z bieżącą działalnością NBC. Obradom Zarządu przewodniczy Gubernator NBC. Oprócz Gubernatora w skład Zarządu wchodzi sześć osób, w tym dwóch Wicegubernatorów oraz czterech członków Zarządu. Gubernator, Wicegubernatorzy oraz pozostali członkowie Zarządu są mianowani i odwoływani przez Prezydenta Republiki Czeskiej bez udziału Rządu Republiki Czeskiej. Funkcja członka Zarządu trwa sześć lat i jest nieodnawialna. W posiedzeniach Zarządu może uczestniczyć Minister Finansów z głosem doradczym. Każdy z członków Zarządu nadzoruje pracę jednego lub kilku departamentów, które wchodzi w skład Banku.

Siedziba NBC znajduje się w Pradze. NBC podzielony jest na 14 departamentów, z czego dwa wyodrębnione tworzą strukturę odpowiedzialną za nadzór bankowy: Departament Regulacji Bankowych oraz Departament Nadzoru Bankowego. Strukturę terenową NBC tworzy siedem oddziałów. Pod koniec 2003 r. w NBC zatrudnionych było 1 472 pracowników.

Polityka pieniężna i kursowa

Od 1992 r. podstawą polityki pieniężnej NBC był stały kurs walutowy korony względem koszyka walutowego, którego skład odzwierciedlał strukturę geograficzną handlu zagranicznego Republiki Czeskiej. Stopniowo zwiększano zakres wahań kursu, aż kryzys walutowy w 1997 r. wymusił porzucenie stosowanej strategii i **kurs został całkowicie upłynniony**. Od tego czasu, w celu kontynuowania polityki antyinflacyjnej, NBC stosuje **strategię bezpośredniego celu inflacyjnego**. Pierwotnie cel wyznaczany był za pomocą inflacji netto, a w kwietniu 2001 r. został zmieniony na indeks cen konsumpcyjnych. Stopy procentowe są podstawowym narzędziem wykorzystywanym podczas stosowania strategii bezpośredniego celu inflacyjnego. W przypadku NBC główna stopa referencyjna jest wyznaczana przez oprocentowanie dwutygodniowych operacji warunkowego zakupu papierów wartościowych typu repo.

Narodowy Bank Czech został utworzony ustawą z dnia 17 grudnia 1992. NBC jest podmiotem prawa publicznego i podlega wpisowi do rejestru handlowego.

Dania

Informacje ogólne

Narodowy Bank Danii (NBD, duń. *Danmarks Nationalbank*) został założony 1 sierpnia 1818 r. Obecną podstawę prawną działania Banku stanowi ustawa z 1936 r., na mocy której Bank uzyskał niezależność od innych organów władzy publicznej (parlamentu i rządu). Bank jest instytucją państwową.

Głównym celem NBD jest **utrzymanie stabilności korony duńskiej oraz zapewnienie stabilnego i dobrze funkcjonującego systemu pieniężnego**. Bank odpowiada także za emisję monet i banknotów, wypełnia funkcję banku państwa i zarządza rezerwami dewizowymi, dba o efektywność i stabilność systemów płatności i rozrachunku, prowadzi działalność analityczną, opracowuje i publikuje materiały statystyczne.

Nadzór bankowy nie należy do zakresu obowiązków Narodowego Banku Danii. W Banku prowadzone są badania analityczne dotyczące stabilności finansowej. **Nadzór bankowy** sprawowany jest przez Duński Organ Nadzoru Finansowego, podlegający Ministerstwu Gospodarki.

Kapitał założycielski NBD wynosi 50 milionów koron duńskich (ok. 6,7 mln EUR). Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r., NBD posiada udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. udział Banku w kapitale Europejskiego Banku Centralnego wynosi 1,5663%. Kwota obecnie opłaconego kapitału wyniosła 6,1 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Organami Banku Centralnego Danii są: **Rada Dyrektorów, Komitet Dyrektorów** oraz Zarząd.

Rada Dyrektorów składa się z 25 członków, z których:

- ośmiu jest wybieranych przez Parlament z grona swych członków (pełniąc funkcję członków Rady Dyrektorów, pozostają jednocześnie członkami parlamentu).

- dwóch (ekonomista i prawnik) mianowanych jest przez ministra odpowiedzialnego za sprawy gospodarcze. Członkowie wybrani w tym trybie nie mogą zasiadać w parlamencie.
- piętnastu wybieranych jest przez samą Radę Dyrektorów (nie mogą być członkami parlamentu).

Kadencja członków Rady trwa pięć lat. Ze swego grona wybiera ona przewodniczącego i jego zastępcę na okres roku. Spotkania Rady odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał. Rada Dyrektorów sprawuje ogólny nadzór nad działalnością Banku. Decyzje podejmowane są po uzyskaniu poparcia większości członków. W przypadku równego rozłożenia głosów decydujące znaczenie ma sposób głosowania przewodniczącego Rady.

Komitet Dyrektorów składa się z siedmiu członków. Dwóch z nich to członkowie Rady Dyrektorów wskazani przez ministra odpowiedzialnego za sprawy gospodarcze. Pozostałych pięciu członków wybieranych jest na okres jednego roku z grona Rady Dyrektorów. Komitet Dyrektorów wybiera ze swego grona przewodniczącego i jego zastępcę na okres jednego roku. Wybór ten musi zostać zatwierdzony przez ministra odpowiedzialnego za sprawy gospodarcze. Komitet Dyrektorów sprawuje bieżący nadzór nad działalnością Banku. Posiedzenia Komitetu odbywają się nie rzadziej niż raz na miesiąc. Decyzje podejmowane są po uzyskaniu poparcia większości członków Komitetu. W przypadku równego rozłożenia głosów, decyduje głos przewodniczącego Komitetu.

Zarząd składa się z prezesa i dwóch członków. Prezes powoływany jest przez Królową Danii, dwaj pozostali członkowie przez Radę Dyrektorów na podstawie rekomendacji Komitetu Dyrektorów. Członkowie Zarządu są powoływani na czas nieokreślony – zajmują stanowiska do chwili ukończenia siedemdziesięciu lat. Mogą być jednak odwołani odpowiednio przez Królową lub Radę Dyrektorów. Zadaniem Zarządu jest bieżące kierowanie działalnością Banku, w tym podejmowanie decyzji dotyczących polityki pieniężnej. Decyzje podejmowane są po uzyskaniu poparcia większości członków Zarządu. W przypadku równego rozłożenia głosów, decydujące znaczenie ma głos prezesa.

Siedziba Banku znajduje się w **Kopenhadze**. Centrala Banku składa się z 15 komórek organizacyjnych. NBD **nie posiada sieci terenowej**. Na koniec 2003 r. w Narodowym Banku Danii zatrudnionych było **584 pracowników**.

Polityka pieniężna i kursowa

Głównym celem NBD jest **utrzymanie stabilności korony duńskiej**. Narodowy Bank Danii prowadzi politykę stałego kursu walutowego względem euro. Oznacza to, że celem pośrednim polityki pieniężnej Banku jest utrzymanie stabilności korony w stosunku do euro. Od początku trzeciego etapu Unii Gospodarczej i Walutowej, tj. od 1 stycznia 1999 r. korona duńska uczestniczy w systemie **kursów walutowych ERM II**.

Mechanizm Kursów Walutowych ERM II (ang. Exchange Rate Mechanizm II) jest systemem kursów walutowych, łączącym waluty narodowe państw UE oraz euro. System ERM II rozpoczął działanie 1 stycznia 1999 r., uczestnictwo w systemie jest dobrowolne.

Od początku 2001 r. do 27 czerwca 2004 r. Dania była jedynym państwem członkowskich uczestniczącym w systemie ERM II.

Narodowy Bank Danii został założony 1 sierpnia 1818 r. Bank jest instytucją państwową.

Estonia

Informacje ogólne

Bank Estonii (BE, est. *Eesti Pank*) został założony 24 lutego 1919 r. W latach 1944-1989 stanowił część systemu bankowego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Od 1 stycznia 1990 r. wznowił działalność i powrócił do nazwy Bank Estonii. Obecnie działa w oparciu o ustawę z 18 maja 1993 r. Funkcjonowanie Banku uregulowane jest dodatkowo Statutem Banku Estonii z 3 września 1996 r.

Najważniejszym celem BE jest **utrzymanie stabilnego poziomu cen**. Bankowi przysługuje wyłączne prawo emisji znaków pieniężnych Republiki Estońskiej. Bank jest odpowiedzialny za prowadzenie polityki pieniężnej, regulowanie płynności systemu bankowego, współpracę z nadzorem bankowym, prowadzenie działalności dewizowej oraz opracowywanie bilansu płatniczego Estonii.

Nadzór bankowy sprawuje niezależny Organ Nadzoru Finansowego. W Radzie Nadzorczej Organu zasiada Minister Finansów, który pełni rolę Przewodniczącego Rady, Prezes Banku Estonii oraz czterech członków. Dwóch z nich powoływanych jest na trzyletnią kadencję przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Finansów, zaś dwóch pozostałych członków powołuje Rada Banku Estonii na wniosek Prezesa BE także na trzyletnią kadencję. W skład Zarządu Organu wchodzi pięciu członków. Są oni powoływani przez Radę Nadzorczą Organu na trzy lata, z wyjątkiem Przewodniczącego Zarządu Organu, powoływanego spośród osób zasiadających w Zarządzie na czteroletnią kadencję. Osoby wchodzące w skład Rady Nadzorczej Organu Nadzoru Finansowego oraz Rady Nadzorczej i Zarządu Banku Estonii nie mogą być członkami Zarządu Organu Nadzoru Finansowego.

W związku z przystąpieniem do ESBC, od 1 maja 2004 r. udział Banku Estonii w kapitale EBC wynosi 0,1784%, co odpowiada 9,93 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Organami BE są: Rada Nadzorcza, Prezes oraz Zarząd.

Rada Nadzorcza stanowi najważniejszy organ decyzyjny BE. Składa się z Przewodniczącego, Prezesa BE oraz z siedmiu członków. Przewodniczący Rady Nadzorczej jest powoływany przez Parlament Republiki Estońskiej na wniosek Prezydenta Republiki Estońskiej, zaś członkowie – na wniosek Przewodniczącego Rady Nadzorczej. Członkowie Rady Nadzorczej powoływani są na pięcioletnią kadencję. W obradach Rady może brać udział Minister Finansów. Rada Nadzorcza sprawuje kierownictwo nad wszystkimi działaniami podejmowanymi przez BE. Odpowiada za prowadzenie polityki pieniężnej, ustalanie norm ostrożnościowych dla instytucji kredytowych, jak również przyjmuje i wykonuje budżet BE. Rada Nadzorcza spotyka się tak często, jak jest to konieczne, przy czym nie rzadziej, niż raz w miesiącu. Jej obrady są tajne.

Prezes BE jest powoływany przez Prezydenta Republiki Estonii na wniosek Rady Nadzorczej na pięcioletnią kadencję. Z momentem powołania Prezes staje się członkiem Rady Nadzorczej. Prezes sprawuje ogólne kierownictwo nad pracami Banku, realizuje decyzje podejmowane przez Radę Nadzorczą oraz opracowuje projekt budżetu Banku.

Zarząd BE kieruje działalnością Banku oraz odpowiada za współpracę pomiędzy jego poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi. W jego skład wchodzi Prezes oraz od dwóch do czterech członków powoływanych przez Radę Nadzorczą na wniosek Prezesa. Zarząd obraduje tak często, jak jest to konieczne, przy czym nie rzadziej, niż raz na dwa tygodnie.

Centrala Banku na mocy ustawy zlokalizowana jest w Tallinie. W skład Centrali Banku Estonii wchodzi trzynaście departamentów. BE nie posiada oddziałów regionalnych. Według stanu na koniec 2003 r., w Banku zatrudnionych było ok. 230 osób.

Polityka pieniężna i kursowa

Za określanie i prowadzenie polityki pieniężnej BE odpowiada Rada Nadzorcza. Celem polityki pieniężnej pozostaje zachowanie stabilnego poziomu cen w warunkach gospodarki otwartej o sztywnym kursie walutowym, a więc prowadzenie działań zmierzających do ograniczania wpływu czynników zewnętrznych na poziom cen w Estonii.

Na wniosek Estonii, od 28 czerwca 2004 r. korona estońska została włączona do mechanizmu kursowego ERM II. Estonia utrzymała swoje zobowiązanie stosowania zarządu walutą, jak również niezmienny sztywny kurs korony estońskiej do euro, tj. 1 EUR=15,6466 EEK. Rząd oraz BE deklarują osiągnięcie gotowości do przystąpienia do strefy euro około połowy 2006 r.

20 czerwca 1992 r. wprowadzono w Estonii reformę walutową. Od tego dnia korona estońska zastąpiła rubla rosyjskiego i stała się walutą kraju, zaś banknoty i monety emitowane przez Bank Estonii stanowią jedyny prawny środek płatniczy. Zdecydowano o wprowadzeniu zarządu walutą (ang. *currency board*), czyli ustaleniu sztywnego kursu nowej waluty w stosunku do marki niemieckiej w relacji 1 DEM – 8 EEK. Od 1 stycznia 1999 r., a więc od momentu rozpoczęcia funkcjonowania Unii Gospodarczej i Walutowej, związanie z marką niemiecką zostało zastąpione powiązaniem z euro w relacji 1 EUR – 15,6466 EEK.

Bank Estonii został założony 24 lutego 1919 r. Od 1944 r. stanowił część systemu bankowego ZSSR. W styczniu 1990 r. wznowił działalność jako Bank Estonii.

Litwa

Informacje ogólne

Bank Litwy (BL, lit. *Lietuvos Bankas*) został założony 11 sierpnia 1922 r. Od chwili nacjonalizacji w 1940 r. przez 50 lat stanowił część systemu bankowego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. 1 marca 1990 r. wznowił działalność jako Bank Litwy. Obecnie działa w oparciu o ustawę o Banku Litwy z 13 marca 2001 r.

Podstawowym celem BL jest utrzymanie stabilnego poziomu cen oraz wspieranie polityki gospodarczej prowadzonej przez Rząd Republiki Litewskiej, o ile nie ogranicza to podstawowego celu. BL jest wyłącznym emitentem znaków pieniężnych Republiki Litewskiej. Do pozostałych zadań należy formułowanie i wdrażanie polityki pieniężnej, prowadzenie działalności dewizowej, zarządzanie rezerwami walutowymi, wydawanie i odbieranie licencji instytucjom kredytowym, regulowanie płynności systemu bankowego oraz zbieranie informacji potrzebnych do opracowywania bilansu płatniczego Litwy. BL sprawuje także nadzór bankowy nad działalnością instytucji kredytowych w zakresie przestrzegania przez nie ustaw oraz innych aktów prawnych.

W związku z przystąpieniem do ESBC, od 1 maja 2004 r. udział BL w kapitale EBC wynosi 0,4425%, co odpowiada 24,62 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Naczelnym organem BL na mocy ustawy jest **Rada Banku Litwy** składająca się z Przewodniczącego, trzech Zastępców oraz siedmiu członków. Przewodniczący Rady BL jest powoływany przez Parlament Litwy na wniosek Prezydenta Republiki Litewskiej na okres pięciu lat. Zastępcy oraz członkowie są powoływani przez Prezydenta Republiki Litewskiej na wniosek Przewodniczącego Rady BL na okres dziewięciu lat. Kadencje osób wchodzących w skład Rady Banku mogą być jednorazowo odnowione.

Rada Banku Litwy formułuje politykę pieniężną BL, ustala procedury depozytowe i kredytowe, określa zasady operacji otwartego rynku oraz wyznacza stopy rezerwy obowiązkowej banków i wysokość jej oprocentowania. Organ ten jest także odpowiedzialny za zarządzanie rezerwami walutowymi, ustalanie procedur dotyczących organizowania obrotu papierami wartościowymi, których jest emitentem oraz określanie norm ostrożnościowych dla instytucji kredytowych. Rada Banku Litwy podejmuje również decyzje dotyczące **uczestnictwa BL w międzynarodowych instytucjach finansowych**.

Rada Banku Litwy spotyka się tak często, jak jest to konieczne, przy czym nie rzadziej, niż raz w miesiącu. Spotkanie Rady odbywa się w obecności, co najmniej siedmiu członków. Rada podejmuje decyzje zwykłą większością głosów. W przypadku równej liczby głosów, rozstrzyga głos Przewodniczącego.

Przewodniczący Rady Banku Litwy sprawuje ogólne kierownictwo nad pracami BL oraz reprezentuje tę instytucję w kraju i za granicą.

Centrala BL zlokalizowana jest w **Wilnie**. W skład Centrali wchodzi dziesięć departamentów oraz pięć innych jednostek organizacyjnych. Bank posiada **dwa oddziały regionalne** w Kłajpedzie oraz w Kownie. Według stanu na koniec 2003 r. w BL zatrudnionych było **ok. 860 osób**.

Polityka pieniężna i kursowa

Celem polityki pieniężnej realizowanej przez BL pozostaje zachowanie stabilnego poziomu cen w warunkach gospodarki otwartej o sztywnym kursie walutowym, a więc prowadzenie działań zmierzających do ograniczania wpływu czynników zewnętrznych na poziom cen w kraju.

1 października 1992 r. BL wprowadził do obiegu talonasa litewskiego stanowiącego przejściową jednostkę pieniężną oraz ogłosił pełną swobodę w zakresie transakcji bieżących i prawie pełną w zakresie transakcji kapitałowych. Oznaczało to, że waluta litewska stała się wymienialna. 25 czerwca 1993 r. BL zastąpił przejściowego talonasa wprowadzeniem do obiegu lita litewskiego. **1 kwietnia 1994 r.**, a więc blisko dwa lata po wprowadzeniu waluty przejściowej i prawie rok po jej zastąpieniu litem litewskim, **wprowadzono zarząd walutą** (ang. *currency board*), **czyli sztywny kursu nowej waluty w stosunku do dolara amerykańskiego** w relacji 1 USD – 4 LTL. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych w związku z rosnącymi powiązaniem gospodarki litewskiej z krajami Unii Europejskiej oraz przyszłym przystąpieniem Litwy do strefy euro, rozpoczęto działania zmierzające do powiązania lita ze wspólną walutą europejską. **Od 2 lutego 2002 r.** sztywny kurs wobec dolara amerykańskiego został zastąpiony **sztywnym kursem wobec euro** w relacji 1 EUR – 3,4528 LTL.

Na wniosek Litwy, **od 28 czerwca 2004 r. lit litewski został włączony do mechanizmu kursowego ERM II**. Litwa utrzymała swoje zobowiązanie stosowania zarządu walutą, jak również niezmieniony sztywny kurs lita litewskiego do euro.

Bank Litwy został założony 11 sierpnia 1922 r. Od roku 1940 stanowił część systemu bankowego ZSSR. W maju 1990 r. wznowił działalność jako Bank Litwy.

Łotwa

Informacje ogólne

Bank Łotwy (BŁ, łot. *Latvijas Banka*) został założony 18 listopada 1918 r. W 1940 r. aktywa Banku znacjonalizowano i włączono do banku centralnego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Podczas okupacji niemieckiej w latach 1941-1945 BŁ wznowił działalność, jakkolwiek bez prawa emisji banknotów i monet. W latach 1945-1990 na terytorium Łotwy politykę pieniężną prowadził Bank Państwowy ZSRR.

2 marca 1990 r. reaktywowano BŁ, który pełni funkcje banku centralnego. Obecnie działa w oparciu o ustawę o Banku Łotwy z 19 maja 1992 r. W związku z przystąpieniem do ESBC, od 1 maja 2004 r. udział Banku w kapitale EBC wynosi 0,2978%, co odpowiada 16,57 mln EUR.

Podstawowym celem BŁ jest **utrzymanie stabilnego poziomu cen**. Bank jest wyłącznym emitentem znaków pieniężnych Republiki Łotewskiej. Prowadzi także działalność dewizową, zarządza rezerwami walutowymi, reguluje płynność systemu bankowego, organizuje system płatności międzybankowych oraz zbiera informacje potrzebne do opracowania bilansu płatniczego Łotwy.

Nadzór bankowy jest sprawowany przez **niezależną Komisję Rynków Finansowych i Kapitałowych**. Na jej czele stoi Rada, która składa się z Przewodniczącego oraz Zastępcy Przewodniczącego, powoływanych przez Parlament na wniosek Ministra Finansów oraz Prezesa BŁ na sześcioletnie kadencje oraz trzech członków (pełniących równoległe funkcje dyrektorów trzech departamentów w Komisji Rynków Finansowych i Kapitałowych), powoływanych przez Przewodniczącego za zgodą Ministra Finansów oraz Prezesa BŁ.

Struktura organizacyjna

Organami BŁ są: Rada Banku, Prezes oraz Zarząd Banku.

Rada Banku stanowi najwyższy organ decyzyjny. Składa się z Prezesa BŁ, Zastępcy Prezesa oraz sześciu członków. Prezes jest powoływany przez Parlament Republiki Łotewskiej na podstawie zalecenia dziesięciu deputowanych. Zastępca Prezesa oraz członkowie są powoływani w drodze głosowania na forum Parlamentu Republiki Łotewskiej na podstawie zalecenia Prezesa Banku. Osoby wchodzące w skład Rady BŁ są powoływane na sześcioletnią kadencję. Rada spotyka się tak często, jak jest to konieczne, przy czym nie rzadziej, niż raz na kwartał. Decyzje są podejmowane zwykłą większością głosów w obecności, co najmniej połowy członków Rady. W przypadku równej liczby głosów, rozstrzyga głos Prezesa. Rada sprawuje kierownictwo nad wszystkimi działaniami podejmowanymi przez Bank. Ustala cele i zapewnia wdrażanie polityki pieniężnej oraz określa wysokość podstawowych stóp procentowych.

Prezes BŁ przewodniczy Radzie Banku, sprawuje ogólne kierownictwo nad pracami Banku, zatwierdza strukturę organizacyjną, reprezentuje BŁ w kontaktach zewnętrznych oraz jest uprawniony do udziału w posiedzeniach Rady Ministrów.

Zarząd Banku Łotwy kieruje bieżącą działalnością Banku, wykonuje uchwały Rady Banku oraz odpowiada za współpracę pomiędzy jego poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi. W skład

Zarządu wchodzi Przewodniczący, powoływany przez Radę Banku na wniosek Prezesa Banku oraz pięciu członków powoływanych przez Radę Banku na wniosek Przewodniczącego Zarządu Banku. Wszyscy członkowie Zarządu Banku są wybierani spośród kadry kierowniczej BŁ.

Centrala Banku zlokalizowana jest w Rydze. W jej skład wchodzi obecnie piętnaście departamentów. BŁ posiada dodatkowo pięć oddziałów regionalnych. W BŁ zatrudnionych jest 740 osób według stanu na koniec 2003 r.

Polityka pieniężna i kursowa

Głównym celem BŁ jest realizowanie polityki pieniężnej poprzez kontrolowanie podaży pieniądza w obiegu, aby utrzymać stabilny poziom cen w kraju.

1 maja 1992 r. BŁ wprowadził do obiegu rublisa łotewskiego stanowiącego przejściową jednostkę pieniężną oraz usunął wszelkie ograniczenia dewizowe wobec transakcji bieżących oraz prawie wszystkie odnośnie transakcji kapitałowych. Oznaczało to, że waluta łotewska stała się wymiennalna. 5 marca 1993 r. BŁ zastąpił przejściowego rublisa wprowadzeniem do obiegu łata łotewskiego. W lutym 1994 r. wprowadzono system kroczącej dewaluacji łata w stosunku do SDR. Powiązanie z koszykiem walutowym zamiast z pojedynczą walutą BŁ uzasadniał chęcią zwiększenia stabilności łata.

SDR (ang. *Special Drawing Rights*, pol. *specjalne prawo ciągnięcia*) jest międzynarodową jednostką walutową o charakterze pieniądza bezgotówkowego, która od 1970 roku jest emitowana przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy. Uczestnikami systemu SDR są członkowie MFW. Przydzielone krajom uczestniczącym w systemie jednostki SDR służą do zakupu od innych uczestników systemu walut niezbędnych do spłaty zobowiązań z tytułu bieżących obrotów bilansu płatniczego.

Bank Łotwy został założony 18 listopada 1918 r. Od 1940 r. stanowił część systemu bankowego ZSSR. W marcu 1990 r. Bank Łotwy wznowił działalność.

Malta

Informacje ogólne

Narodowy Bank Malty (BM, ang. *Central Bank of Malta*) został utworzony na mocy ustawy z dnia 17 kwietnia 1968 r. Ostatnia nowelizacja ustawy, dokonana w 2002 r., pozwoliła dostosować prawo maltańskie do prawa Unii Europejskiej (w szczególności Traktatu o ustanowieniu Wspólnoty Europejskiej oraz Statutu ESBC/EBC). Narodowy Bank Malty jest osobą prawną, będącą własnością Skarbu Państwa, która ma prawo nabywać, posiadać i zbywać prawa własności, zawierać umowy, może pozywać i być pozwaną oraz podejmować wszelkie działania wymagane przez określone w ustawie zadania. Kapitał zakładowy Banku wynosi 5 mln MTL (lirów maltańskich), tj. ok. 11,8 mln EUR. Ponadto BM jest zobowiązany do utrzymywania Funduszu Rezerw Ogólnych oraz Funduszu Rezerw Celowych w wysokości odpowiednio nie mniej niż 5 i 2 mln MTL (tj. ok. 11,8 i 4,7 mln EUR).

Podstawowym celem BM jest **zapewnianie stabilności cen**. Bez uszczerbku dla realizacji swojego celu głównego, Bank powinien promować zrównoważony rozwój gospodarczy.

Zadaniami BM są: definiowanie i realizacja polityki pieniężnej i polityki kursu walutowego, utrzymywanie i zarządzanie aktywami rezerwowymi państwa, zapewnienie integralności i stabilności sektora finansowego, promowanie i wspieranie rozwoju rynku finansowego oraz zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności systemów płatności i rozrachunku, emitowanie znaków pieniężnych, będących prawnym środkiem płatniczym, prowadzenie analiz ekonomicznych oraz publikacja finansowych i gospodarczych statystyk, doradzanie Rządowi w sprawach finansowych i gospodarczych.

Od października 2002 r. BM nie sprawuje bezpośredniego nadzoru nad sektorem bankowym na Malcie. Regulacja i nadzór nad bankami oraz podmiotami sektora ubezpieczeniowego i rynku kapitałowego pozostaje w gestii powołanej w tym celu **instytucji zintegrowanego nadzoru nad sektorem usług finansowych** (*Malta Financial Services Authority*), z którą BM pozostaje w ścisłej współpracy.

Jako członek Europejskiego Sytemu Banków Centralnych od 1 maja 2004 roku, BM ma swój udział w kapitale Europejskiego Banku Centralnego. Wynosi on **0,0647%**, co odpowiada 252 tys. EUR.

Struktura organizacyjna

Organami decyzyjnymi BM są: **Rada Dyrektorów, Prezes, Zastępca Prezesa oraz Rada Konsultacyjna ds. Polityki Pieniężnej**.

Prezes BM, jak i jego Zastępca, powoływani są przez Prezydenta Republiki, po uprzedniej konsultacji z Premierem, na pięcioletnią, odnawialną kadencję. Prezes, jako główny zarządzający Bankiem, odpowiada przed Radą Dyrektorów. W kwestiach związanych z **polityką pieniężną Banku Prezes podejmuje decyzje jednoosobowo**. Na wniosek Parlamentu, Prezes jest zobowiązany do przygotowania raportu z prowadzonej przez Bank polityki pieniężnej. Ponadto Prezes reprezentuje Bank na zewnątrz. **Zastępca Prezesa** wspomaga pracę Prezesa i zastępuje go podczas nieobecności.

Rada Dyrektorów kierowana jest przez Prezesa BM. W jej skład – oprócz Prezesa – wchodzi Zastępca Prezesa oraz 3 dyrektorów powoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na pięcioletnią, odnawialną kadencję. Rada Dyrektorów odpowiada za prowadzoną politykę i działalność Banku, jak również określa sposób zarządzania Funduszem Rezerw Ogólnych. Rada spotyka się co najmniej 10 razy w roku. Posiedzenia Rady zwoływane są przez Prezesa, z własnej inicjatywy lub inicjatywy dwóch dyrektorów. Rada, za aprobatą Ministra Finansów, wybiera niezależnego, zewnętrznego audytora, który bada sytuację finansową Banku.

Rada Konsultacyjna ds. Polityki Pieniężnej składa się z Prezesa, Zastępcy Prezesa, 3 Dyrektorów oraz 3 członków powoływanych przez Prezesa, w uzgodnieniu z Radą Dyrektorów, który kieruje pracą Rady. Trzej członkowie Rady powoływani są z grona doświadczonych pracowników Banku, czy też autorytetów w dziedzinie finansów, ekonomii lub pokrewnych dziedzin. Rada jest organem doradczym Prezesa w sprawach polityki pieniężnej.

Centrala BM znajduje się w stolicy Malty – **Valletcie**. Bank podzielony jest na pięć głównych pionów odpowiadających obszarom działania Banku: Ekonomiczny, Finansów i Bankowości, Rynków Finansowych, Stabilności Systemu Finansowego i Zarządzania Zasobami. W ramach tych pionów działa 10 Departamentów. Ponadto, w Banku funkcjonuje Biuro Prawne. Zgodnie z danymi na koniec 2003 r., w BM zatrudnionych było **306 osób**.

Polityka pieniężna i kursowa

Kurs walutowy jest celem pośrednim polityki pieniężnej Banku. Lir maltański powiązany jest z koszykiem walut, do którego wchodzi EUR (70%), USD (10%) oraz GBP (20%). Aby wspomóc reżim sztywnego kursu, BM gotowy jest do interwencji na rynku walutowym. W tym celu **BM utrzymuje i zarządza aktywami rezerwowymi państwa**. Polityka ta ma na celu zmniejszenie wpływu czynników zewnętrznych na poziom cen w kraju. Stabilność kursu jest ważnym elementem mątej, otwartej gospodarki maltańskiej.

BM realizuje politykę pieniężną również poprzez kształtowanie wysokości stóp procentowych. Decyzje te mają na celu wpłynięcie na popyt globalny, co w dłuższym okresie przekłada się na stabilny wzrost gospodarczy.

Realizując swój cel, BM stosuje szereg instrumentów polityki pieniężnej. Instrumenty te obejmują: **operacje otwartego rynku** (operacje zasilające typu *repo* – kupna rządowych papierów wartościowych – w sytuacji niedoboru płynności na rynku, a także aukcje depozytów – stosowane w warunkach nadwyżki płynności), **rezerwę obowiązkową** (na poziomie 4%) oraz **ułatwienia kredytowe** (*standing facilities*).

Narodowy Bank Malty został utworzony na mocy ustawy z dnia 17 kwietnia 1968 r. BM jest osobą prawną, będącą własnością Skarbu Państwa.

Polska

Informacje ogólne

Narodowy Bank Polski (NBP) rozpoczął działalność w 1945 r. NBP na początku swej działalności – będąc wyłącznie bankiem emisyjnym, nieangażującym się w bezpośrednie finansowanie przedsiębiorstw – wzorował się na zasadach określonych w Statucie Banku Polskiego. Jednak w miarę umacniania się gospodarki nakazowo-rozdziałowej, nadzór nad działalnością NBP zaczął sprawować minister skarbu (dzisiejszy odpowiednik Ministra Finansów), zaś bankowi powierzono kontrolę finansową i bezpośrednie finansowanie przemysłu. **NBP przez przeszło 40 lat zajmował się działalnością ogólnobankową**, pełniąc także funkcję emisyjną, jednakże uzależnioną od decyzji politycznych i administracyjnych rządu. Po zmianie ustroju, w 1990 r. z NBP wydzielono banki regionalne i komercyjne, zaś sam NBP – jako bank centralny – zaczął zajmować się emisją pieniądza i polityką pieniężną państwa oraz nadzorem ostrożnościowym nad bankami komercyjnymi.

Choć Narodowy Bank Polski rozpoczął swoją działalność w 1945 r., przyjmuje się jednak, iż początki bankowości centralnej w Polsce sięgają roku 1924. W tym czasie Sejm uchwalił przeprowadzenie reformy walutowej (w miejsce zniszczonej hiperinflacją marki polskiej wszedł do obiegu złoty polski) i utworzenie 24 kwietnia 1924 r. Banku Polskiego S.A., który był bez wątpienia bardzo ważną instytucją w Drugiej Rzeczypospolitej. Za współtwórcę Banku Polskiego S.A. uważa się Władysława Grabskiego – wybitnego polityka i ekonomistę.

Do czasu utworzenia Banku Polskiego S.A., bezpośrednio po odzyskaniu w 1918 r. przez Polskę niepodległości, funkcję banku emisyjnego kontynuowała Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa – instytucja założona przez niemieckie władze okupacyjne. Z tego względu już w grudniu 1918 r. zapowiedziano, że w przyszłości zostanie utworzony Bank Polski, który miał nawiązywać swą nazwą do instytucji zajmującej się w okresie Królestwa Polskiego (od 1828 r.) sprawami monetarnymi i gospodarczymi.

Obecnie podstawą prawną działalności NBP jest *ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim oraz Konstytucja RP*. Akty te, po pierwsze, zapewniają niezależną pozycję banku centralnego w systemie instytucji publicznych, po drugie, wprowadziły istotne zmiany funkcjonalno-organizacyjne. W zakresie sprawowania polityki pieniężnej powołany został nowy organ NBP – Rada Polityki Pieniężnej (RPP), natomiast sprawowanie nadzoru nad bankami powierzono Komisji Nadzoru Bankowego (KNB). **Podstawowym celem działalności NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen**, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP.

Do **głównych obszarów działalności NBP** należą:

- polityka pieniężna,
- działalność emisyjna,
- nadzór bankowy,
- działania na rzecz systemu płatniczego,
- zarządzanie rezerwami dewizowymi,
- obsługa Skarbu Państwa,
- działalność edukacyjna i informacyjna.

W najbliższych latach największy wpływ na realizację zadań NBP, szczególnie w zakresie polityki pieniężnej, działalności emisyjnej oraz zarządzania rezerwami walutowymi, będą miały procesy związane z ubieganiem się Polski o przystąpienie do strefy euro.

Fundusz statutowy NBP wynosi 1,5 mld zł. W związku z uczestnictwem w ESBC, od 1 maja 2004 r. udział NBP w kluczu subskrypcji **kapitału EBC** wynosi 5,1380%, co stanowi 285,912 mln EUR.

W Polsce **nadzór bankowy** prowadzony jest poprzez **KNB** oraz **Generalny Inspektorat Nadzoru Bankowego (GINB)**, będący jej organem wykonawczym, wydzielony w strukturze NBP. Komisja odpowiedzialna jest za nadzór nad działalnością banków, który ma zapewnić stabilność systemu bankowego oraz bezpieczeństwo depozytów zgromadzonych w bankach. Do głównych zadań GINB należy: licencjonowanie banków oraz monitorowanie ich struktury własności oraz adekwatności kierownictwa; monitorowanie stabilności finansowej banków poprzez system sprawozdawczości nadzorczej; przygotowywanie regulacji ostrożnościowych dla systemu bankowego; prowadzenie inspekcji w bankach; inicjowanie oraz realizowanie na wniosek KNB działań nadzorczych wobec banków znajdujących się w sytuacji kryzysowej; wykonywanie nadzoru skonsolidowanego nad bankami działającymi w strukturach holdingowych; współpraca z zagranicznymi organami nadzoru bankowego.

Struktura organizacyjna

Organami decyzyjnymi NBP są: **Rada Polityki Pieniężnej, Zarząd** oraz **Prezes**.

Rada Polityki Pieniężnej (RPP) rozpoczęła swoją działalność w lutym 1998 r. W skład Rady wchodzi: Przewodniczący Rady (którym jest Prezes NBP) oraz 9 członków, powołanych w równej liczbie przez Prezydenta RP, Sejm i Senat. Kadencja członków RPP trwa 6 lat. Do zadań Rady należy m.in.: coroczne ustalanie założeń polityki pieniężnej oraz przedkładanie ich Sejmowi do wiadomości wraz ze sprawozdaniem z wykonania, zatwierdzanie planów finansowych NBP oraz sprawozdań z działalności NBP, dokonywanie oceny działalności Zarządu NBP w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej.

Działalnością NBP kieruje **Zarząd**. W jego skład wchodzi: Prezes NBP (jako przewodniczący) oraz 6-8 członków Zarządu (w tym 2 Wiceprezesów NBP). Zarząd NBP realizuje uchwały RPP oraz podejmuje uchwały w sprawach niezatrzymanych w ustawie do wyłącznej kompetencji innych organów NBP. Ponadto Zarząd ocenia funkcjonowanie systemu bankowego, nadzoruje operacje otwartego rynku, określa zasady organizacji i podziału zadań NBP, zajmuje się kwestiami finansowymi w NBP (np. uchwalaniem planu finansowego NBP, sporządzaniem bilansu oraz rachunku zysków i strat, opracowywaniem bilansów obrotów płatniczych państwa z zagranicą).

Odpowiedzialnym za organizację i funkcjonowanie NBP jest **Prezes NBP**. Pełni on funkcję przewodniczącego Zarządu NBP, RPP oraz Komisji Nadzoru Bankowego. Prezes reprezentuje również NBP na zewnątrz, np. w międzynarodowych instytucjach bankowych i finansowych. Kadencja prezesa trwa 6 lat, z możliwością ponownego wyboru. Jest on powoływany przez Sejm na wniosek Prezydenta.

Siedziba NBP mieści się w **Warszawie**. W skład Centrali NBP wchodzi: Gabinet Prezesa, szesnaście departamentów i jedno biuro. Ze struktury organizacyjnej Centrali wyłączony jest GINB, składający się z 5 biur.

Na terenie kraju działa **16 oddziałów okręgowych NBP**, mieszczących się w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze. Oddziały okręgowe zajmują się w głównej mierze prowadzeniem obsługi rachunków bankowych budżetu państwa i państwowych funduszy celowych, prowadzeniem skupu złotych monet i sztabek, udzielaniem upoważnień i indywidualnych zezwoleń dewizowych, wykonywaniem kontroli dewizowej, opracowywaniem sprawozdawczości do bilansu płatniczego państwa, dokonywaniem analiz i ocen ogólnej sytuacji gospodarczej i finansowej na terenie objętym działalnością oddziału okręgowego. W województwie mazowieckim powyższe zadania są wykonywane przez dwie jednostki organizacyjne NBP: w zakresie walutowo-dewizowym przez Główny Oddział Walutowo-Dewizowy, a w pozostałym zakresie przez Oddział Okręgowy w Warszawie.

Według stanu na koniec sierpnia 2004 r. w NBP zatrudnionych było **4 975 pracowników**, w tym **1 976 w Centrali**.

Polityka pieniężna i kursowa

Odpowiedzialność za wartość polskiego pieniądza spoczywa na NBP, będąc jego podstawowym celem działalności. Wypełniając ten konstytucyjny obowiązek, który jest doprecyzowany w ustawie o NBP, bank opracowuje i realizuje strategię polityki pieniężnej oraz coroczne założenia polityki pieniężnej. NBP jest również odpowiedzialny za zarządzanie rezerwami dewizowymi w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa finansowego kraju.

Od 1999 r. w realizacji polityki pieniężnej wykorzystuje się **strategię bezpośredniego celu inflacyjnego**. W jej ramach RPP określa cel inflacyjny, a następnie dostosowuje poziom podstawowych stóp procentowych NBP. Wykorzystywany przez NBP zestaw instrumentów polityki pieniężnej

pozwała na kształtowanie rynkowych stóp procentowych. Instrumenty te obejmują **operacje otwartego rynku** – transakcje dokonywane z inicjatywy banku centralnego z bankami komercyjnymi w celu równoważenia popytu i podaży środków utrzymywanych przez banki komercyjne w banku centralnym, **rezerwę obowiązkową**, nałożoną przez bank centralny na banki komercyjne w celu ograniczenia ilości pieniądza na rynku oraz **operacje depozytowo-kredytowe**, przeprowadzane przez bank centralny z bankami komercyjnymi.

Od kwietnia 2000 r. kurs złotego jest kursem płynnym i nie podlega żadnym ograniczeniom, niemniej NBP zastrzega sobie prawo do interwencji, o ile uzna je za konieczne do realizacji celu inflacyjnego.

Słowacja

Informacje ogólne

Narodowy Bank Słowacji (NBS, słow. *Národná banka Slovenska*) został utworzony 1 stycznia 1993 r. na mocy ustawy o Narodowym Banku Słowacji z 18 listopada 1992 r. Ustawa określa status prawny Banku, jego funkcje oraz zadania. NBS posiada osobowość prawną, ale nie podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw. Podstawowym celem Banku jest **utrzymanie stabilnego poziomu cen**. Dążąc do tego celu Narodowy Bank Słowacji wspiera politykę gospodarczą rządu słowackiego. Do zadań Banku należy ponadto: formułowanie i prowadzenie polityki pieniężnej Słowacji, emitowanie banknotów i monet, a także kontrolowanie, koordynowanie i zabezpieczanie obiegu pieniądza, płatności międzybankowych oraz systemów płatniczych. Bank Słowacji sprawuje ponadto **nadzór nad bezpiecznym funkcjonowaniem banków** i rozwojem systemu bankowego.

Z upoważnienia rządu słowackiego, Narodowy Bank Słowacji **reprezentuje Słowację w międzynarodowych instytucjach finansowych** oraz w operacjach prowadzonych na międzynarodowych rynkach finansowych w zakresie związanym z wykonywaniem polityki pieniężnej.

Z dniem 1 maja 2004 r. Narodowy Bank Słowacji stał się członkiem Europejskiego Systemu Banków Centralnych. Jego udział w kapitale Europejskiego Banku Centralnego wynosi **0,7147%**, co odpowiada **ponad 39,77 mln EUR**.

Struktura organizacyjna

Naczelnym organem Narodowego Banku Słowacji jest **Rada Bankowa**. W jej skład wchodzi Prezes, dwóch Wiceprezesów, dwóch głównych dyrektorów wykonawczych i trzech innych członków. Kadencja członków Rady trwa pięć lat, ale istnieje możliwość ich reelekcji. Funkcja członka Rady Bankowej może być sprawowana przez maksymalnie dwie kolejne kadencje.

Prezes i Wiceprezesi NBS są powoływani przez Prezydenta Słowacji na wniosek rządu słowackiego oraz za zgodą Rady Narodowej Słowacji (słowackiego parlamentu). Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Słowacji, Prezes NBS reprezentuje Bank na zewnątrz, a podczas jego nieobecności wskazany przez niego Wiceprezes lub, gdy jest to niemożliwe, inny upoważniony członek Rady Bankowej.

Dwóch głównych dyrektorów wykonawczych oraz trzech pozostałych członków Rady Bankowej jest mianowanych przez rząd Słowacji na wniosek Prezesa NBS.

Do **głównych zadań Rady Bankowej** należy: ustalanie zasad polityki pieniężnej, tworzenie wytycznych dla działalności i operacji Banku, zatwierdzanie budżetu Banku, ustanawianie struktury organizacyjnej Banku oraz decydowanie o emisji banknotów i monet. Posiedzeniom Rady Bankowej przewodniczy Prezes NBS lub, podczas jego nieobecności, upoważniony przez niego Wiceprezes. Rada podejmuje decyzje większością głosów swoich członków, przy kworum składającym się z Prezesa Banku lub oddelegowanego przez niego Wiceprezesa oraz czterech innych członków Rady. Decydujący głos posiada osoba, która przewodniczy posiedzeniu Rady Bankowej. W pilnych kwestiach, które zazwyczaj wymagają aprobaty Rady Bankowej, decyzje mogą podjąć jednomyślnie Prezes i dwóch Wiceprezesów NBS. Konieczne jest jednak zatwierdzenie lub odrzucenie podjętej w ten sposób decyzji na najbliższym posiedzeniu Rady.

Informację o podjętych decyzjach oraz o wnioskach wyływających ze spotkań Rady przekazuje rządowi Prezes lub wskazany przez niego członek Rady Bankowej. Jednocześnie Prezes NBS, a podczas jego nieobecności wskazany przez niego Wiceprezes, są uprawnieni do udziału w posiedzeniach rządu słowackiego.

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Słowacji, **centrala NBS** zlokalizowana jest w **Bratysławie**. Narodowy Bank Słowacji posiada także **trzy oddziały terenowe** oraz **dwanaście pododdziałów**. Według danych z czerwca 2004 r. w NBS zatrudnionych było **1 350 osób**.

Polityka pieniężna i kursowa

Za formułowanie **polityki pieniężnej** oraz stosowanie instrumentów służących jej realizacji (m.in. operacji otwartego rynku, operacji depozytowo-kredytowych, rezerwy obowiązkowej) odpowiedzialna jest Rada Bankowa. Do maja 2001 r. kurs walutowy był głównym celem polityki pieniężnej. Przy kolejnej nowelizacji ustawy o Narodowym Banku Słowacji, w maju 2001 r. na jego miejsce wprowadzono dbałość o stabilny poziom cen.

Od 14 lipca 1993 r. do 2 października 1998 r. **kurs korony słowackiej** był wyznaczany przez Narodowy Bank Słowacji w oparciu o koszyk walut i pasmo wahań kursowych.

W koszyku walut 60% stanowiła marka niemiecka, a 40% dolar amerykański. Pasma wahań kursu rynkowego wokół kursu ustalanego przez NBS nie mogło przekroczyć (+/-) 7%.

2 października 1998 r. koszyk walut i pasmo wahań kursowych zostały zniesione. Od tego momentu kurs korony słowackiej jest kursem płynnym kierowanym (ang. *managed floating*), wyznaczanym przez popyt i podaż na międzybankowym rynku walutowym, z aktywnym udziałem NBS. W ramach prowadzonej polityki kursowej NBS może przeprowadzać interwencje na rynku walutowym w celu wyeliminowania nadmiernych wahań kursu korony słowackiej.

Narodowy Bank Słowacji został utworzony 1 stycznia 1993 r. na mocy ustawy o NBS z 18 listopada 1992 r.

Słowenia

Informacje ogólne

Bank Słowenii (BS, słow. *Banka Slovenije*) został utworzony na mocy ustawy o Banku Słowenii z czerwca 1991 r. i działa jako osoba prawna. Obecnie działalność banku reguluje ustawa o Banku Słowenii z czerwca 2002 r. BS stanowi własność państwa, ale jest niezależny pod względem finansowym i administracyjnym. Kapitał założycielski Banku Słowenii wynosi 2 mld SIT (ok. 8,3 mln EUR).

Podstawowym celem Banku jest **utrzymanie stabilnego poziomu cen**. Nie naruszając tego celu, Bank ma za zadanie wspierać ogólną politykę gospodarczą rządu oraz dbać o zachowanie stabilności finansowej zgodnie z zasadami gospodarki rynkowej i wolnej konkurencji. W ramach wykonywanych zadań Bank Słowenii w szczególności formułuje i wykonuje politykę pieniężną, uczestniczy w transakcjach na rynku walutowym i finansowym, nadzoruje i reguluje funkcjonowanie systemów płatniczych, emituje banknoty i monety oraz jest odpowiedzialny za ogólną płynność systemu bankowego. BS sprawuje ponadto **nadzór nad słoweńskim sektorem bankowym**.

Z dniem 1 maja 2004 r. Bank Słowenii stał się członkiem Europejskiego Systemu Banków Centralnych. Jego udział w kapitale Europejskiego Banku Centralnego wynosi 0,3345%, co odpowiada ponad 18,6 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Organami decyzyjnymi Banku Słowenii są: **Prezes i Zarząd**.

Prezes Banku stoi na czele Zarządu i jest odpowiedzialny za funkcjonowanie i organizację pracy Banku. Do jego obowiązków należy w szczególności realizacja decyzji podjętych przez Zarząd. W tym celu może wydawać instrukcje potrzebne do wykonania tych decyzji. Ponadto zatwierdza regulacje Banku, które nie dotyczą uprawnień Zarządu, oraz pełni funkcję reprezentacyjną.

Zarząd Banku Słowenii składa się z dziewięciu członków: Prezesa Banku, czterech zastępców Prezesa oraz czterech innych członków. Kandydaci na Prezesa oraz członków Zarządu są powoływani przez Zgromadzenie Narodowe na wniosek Prezydenta Słowenii. Kadencja Prezesa oraz członków Zarządu trwa sześć lat, przy czym istnieje możliwość ich reelekcji.

Zgodnie z ustawą o Banku Słowenii do kompetencji Zarządu należy podejmowanie decyzji w sprawach związanych z realizacją zadań Banku. Decyzje takie podejmuje w drodze głosowania większością dwóch trzecich głosów swoich członków. Ponadto Zarząd proponuje zewnętrznego audytora, reguluje prawa i obowiązki swoich członków wynikające z umów o pracę, decyduje w sprawach administracyjnych Banku Słowenii itp. W obradach Zarządu mogą brać udział (jednak bez prawa do głosowania) reprezentant Zgromadzenia Narodowego odpowiedzialny za finanse i politykę pieniężną oraz Minister Finansów. W zależności od diskutowanych tematów Zarząd może zaprosić na swoje posiedzenia również innych ekspertów.

Siedziba Banku Słowenii zlokalizowana jest w **Ljubljanie**. BS nie posiada oddziałów. W ramach Banku funkcjonuje czternaście Departamentów. Według danych z czerwca 2004 r. w Banku Słowenii zatrudnionych było **406 osób**.

Polityka pieniężna i kursowa

Podstawowym celem **polityki pieniężnej** w Słowenii jest utrzymanie stabilnego poziomu cen. Realizując ten cel Bank Słowenii kontroluje ilość pieniądza w obiegu poprzez stopy procentowe i kurs walutowy.

Od 1991 r. do 28 czerwca 2004 r. Słowenia stosowała kurs płynny kierowany. Celem polityki kursowej było utrzymanie stabilnego realnego kursu walutowego, stąd bank centralny interweniował sporadycznie na rynku walutowym. Od 1998 r. polityka kursowa była ponadto podporządkowana zadaniu redukcji inflacji, ze względu na przyszłe członkostwo w UE i strefie euro. Na wniosek Słowenii, od 28 czerwca 2004 r. tolar słoweński został włączony do **mechanizmu kursowego ERM II**. Kurs centralny tolara do euro został wyznaczony na poziomie 239,640 SIT za 1 EUR. Kurs rynkowy może wahać się w przedziale +/- 15% w stosunku do kursu centralnego.

Bank Słowenii został utworzony na mocy ustawy o Banku Słowenii z czerwca 1991 r. i działa jako osoba prawna.

Szwecja

Informacje ogólne

Bank Szwecji (BS, szwedz. *Sveriges Riksbank*) jest najstarszym bankiem centralnym na świecie, został założony w 1668 r. Wtedy to została wydana ordynacja bankowa oraz regulacje prawne określające sposób funkcjonowania Banku. W 1897 r., w miejsce wcześniejszych regulacji, uchwalono **Ustawę o Banku Szwecji**. Obecnie podstawą prawną działania Banku są przepisy **Konstytucji** oraz postanowienia wspomnianej ustawy, które od tamtego czasu uległy kolejnym nowelizacjom. Bank Szwecji jest instytucją państwową. **Kapitał założycielski Banku wynosi 1 miliard koron szwedzkich**, tj. ok. 111,5 mln EUR.

Głównymi celami BS jest **zapewnianie stabilności cen** oraz wspieranie efektywności i bezpieczeństwa systemu płatniczego. Bank jest także odpowiedzialny za emitowanie banknotów i monet denominowanych w koronach szwedzkich, zarządzanie rezerwami dewizowymi, prowadzenie działalności badawczej i analitycznej oraz opracowywanie danych statystycznych.

Nadzór bankowy sprawowany jest przez Organ Nadzoru Finansowego. Zważywszy na ustawowy obowiązek dbania o stabilność systemu finansowego, Bank Szwecji prowadzi bliską współpracę z Organem Nadzoru Finansowego.

Od momentu utworzenia Europejskiego Banku Centralnego, tj. od 1 czerwca 1998 r., BS posiada udziały w kapitale EBC. Od 1 maja 2004 r. udział Banku w **kapitale Europejskiego Banku Centralnego wynosi 2,4133%**. Kwota opłaconego kapitału wyniosła 9,4 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Organami Banku Szwecji są: **Rada Generalna** oraz **Zarząd**.

Rada Generalna składa się z jedenastu członków (i takiej samej liczby zastępców), wybieranych przez Parlament na okres czterech lat. Skład Rady odzwierciedla układ sił w Parlamencie. Prze-

wodniczący Rady i jego zastępca są wybierani przez członków Rady z własnego grona. Członkowie Rady nie mogą sprawować urzędu ministra, być członkiem Zarządu Banku Szwecji, być dyrektorem innego banku ani zajmować innego podobnego stanowiska. Do głównych zadań Rady należy powoływanie członków Zarządu oraz decydowanie o zasadach ich zatrudnienia, określanie wzorów emitowanych banknotów i bitych monet, przyjmowanie regulaminu wewnętrznego Banku.

Zarząd składa się z sześciu członków. Są oni powoływani przez Radę Generalną na sześcioletnią kadencję (kadencyjność dotyczy poszczególnych członków, a nie całego Zarządu, tzn. każdego roku zmienia się jeden członek Zarządu). Nie mogą oni jednocześnie zasiadać w Parlamencie, sprawować urzędu ministra, być członkiem Rady Generalnej Banku, dyrektorem innego banku ani zajmować innego podobnego stanowiska. Zarząd jest odpowiedzialny za kierowanie działalnością Banku, w tym za podejmowanie decyzji z zakresu polityki pieniężnej. Posiedzeniom Zarządu, które odbywają się co dwa tygodnie, przewodniczy Prezes. W posiedzeniach Zarządu mogą brać udział Przewodniczący i Wiceprzewodniczący Rady Generalnej, aczkolwiek nie mają oni prawa do udziału w podejmowaniu decyzji.

Siedziba Banku znajduje się w **Sztokholmie**. Centrala BS składa się z 11 komórek organizacyjnych. BS **nie posiada sieci terenowej**. Według stanu na koniec 2003 r. w Banku Szwecji zatrudnionych było **426 pracowników**.

Polityka pieniężna i kursowa

Głównym celem Banku jest utrzymanie stabilności cen. Celem operacyjnym polityki pieniężnej jest utrzymanie stopy inflacji na poziomie 2% (mierzonej wskaźnikiem cen konsumpcyjnych – CPI) z możliwością odchylenia o +/- 1 punkt procentowy. Głównym **instrumentem** polityki pieniężnej Banku Szwecji są **operacje otwartego rynku**, a w tym stopa operacji zasilających system bankowy w płynność.

W odniesieniu do polityki kursowej decyzje w sprawie systemu kursu walutowego podejmuje rząd, natomiast Bank Szwecji jest odpowiedzialny za jego praktyczne, operacyjne funkcjonowanie. Od listopada 1992 r. kurs korony szwedzkiej jest kursem płynnym. W chwili obecnej przystąpienie do mechanizmu ERM II nie jest przedmiotem rozważań władz Szwecji.

Bank Szwecji został założony w 1668 r. i jest najstarszym bankiem centralnym na świecie.

Węgry

Informacje ogólne

Narodowy Bank Węgier (NBW, węg. *Magyar Nemzeti Bank*) **powstał w 1924 r.** i od tego czasu pełni funkcję banku centralnego Węgier. Pełną niezależność bank centralny uzyskał w roku 1991 r. Obecnie NBW działa na podstawie **ustawy o Narodowym Banku Węgier z 2001 r.**, która wzmocniła niezależność banku zgodnie ze standardami ESBC.

NBW funkcjonuje jako **spółka akcyjna**, której akcje są własnością Skarbu Państwa. Kapitał akcyjny wynosi 10 mld węgierskich forintów (ok. 40 mln EUR). NBW jest odpowiedzialny za formułowanie i prowadzenie polityki pieniężnej, emisję banknotów i monet, zarządzanie rezerwami dewizowymi, czuwanie nad rozwojem systemu płatniczego, zbieranie i publikowanie informacji statystycznych oraz za stabilność systemu finansowego na Węgrzech.

Dbając o stabilność systemu finansowego, NBW jest zobowiązany współpracować z Węgierską Instytucją Nadzoru Finansowego, która odpowiedzialna jest za nadzorowanie poszczególnych uczestników rynków finansowych.

Głównym celem działalności NBW jest **utrzymanie stabilnego poziomu cen**. Bez uszczerbku dla głównego celu, NBW jest zobowiązany wspierać politykę gospodarczą rządu.

Od 1 maja 2004 r. NBW jest członkiem ESBC i posiada udział w kapitale EBC, który wynosi 1,3875%, czyli ok. 77 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Organami NBW są **Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, Rada Monetarna, Zarząd i Rada Konsultacyjna**.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, które jest reprezentowane przez Ministra Finansów, jest upoważnione do ustanawiania i zmiany Statutu, przyjmowania bilansu, rachunku wyników, wybierania i ustalania wynagrodzenia audytora.

Rada Monetarna jest najwyższym organem decyzyjnym NBW. Spotkania Rady odbywają się przynajmniej dwa razy w miesiącu. W skład Rady wchodzi od 7 do 9 członków nominowanych przez Prezydenta Republiki Węgier na okres sześciu lat, w tym Prezes NBW (pełniący funkcję przewodniczącego Rady) oraz Wiceprezesa NBW. Prezes NBW nominowany jest przez Prezydenta Republiki Węgier na wniosek Premiera Rządu.

Zarząd jest organem wykonawczym i jest odpowiedzialny na realizację decyzji Rady Monetarniej i funkcjonowanie NBW. W skład Zarządu wchodzi Prezes i Wiceprezesa NBW.

Rada Konsultacyjna jest odpowiedzialna za ciągły nadzór nad funkcjonowaniem banku w imieniu właściciela. W skład Rady wchodzi 6 członków, w tym Przewodniczący i trzech członków wybieranych przez Parlament, przedstawiciel Ministra Finansów oraz konsultant mianowany przez Ministra Finansów. Kadencja członków Rady pokrywa się z kadencją Parlamentu.

Centrala banku mieści się w **Budapeszcie**. W ramach NBW funkcjonuje 26 departamentów nadzorowanych przez Prezesa, trzech Wiceprezesów i 10 dyrektorów wykonawczych. NBW ma **4 oddziały regionalne**. Według stanu koniec lipca 2004 r. w banku zatrudnionych było **944 pracowników**.

Polityka pieniężna i kursowa

Głównym celem polityki pieniężnej prowadzonej przez NBW jest osiągnięcie i utrzymanie stabilności cen. NBW prowadzi politykę pieniężną opartą na bezpośrednim celu inflacyjnym. NBW wyznaczył swój cel inflacyjny na poziomie 4% na koniec 2005 r. z zakresem tolerancji +/- 1 punkt procentowy. Głównym **instrumentem** polityki pieniężnej wykorzystywanym w strategii bezpośredniego celu inflacyjnego jest **stopa procentowa**. Jako referencyjną stopę procentową NBW wykorzystuje oprocentowanie dwutygodniowych depozytów w banku centralnym.

Zgodnie z Ustawą o NBW kompetencje dotyczące systemu wyznaczania kursu forinta są dzielone między NBW i rząd węgierski. Od czerwca 2001 r. NBW stosuje system kursu walutowego, w którym kurs forinta może wahać się 15% powyżej i poniżej wyznaczonego kursu centralnego. W ramach pasma wahań kurs wyznaczany jest poprzez popyt i podaż zgłaszaną przez uczestników rynku walutowego. Jednakże, kiedy kurs zbliży się do dolnego lub górnego ograniczenia, NBW jest zobowiązany przeprowadzić odpowiednie interwencje na rynku walutowym, które powstrzymają **aprecjację** lub **deprecjację** forinta poza wyznaczone pasmo.

Aprecjacja – w systemie kursów zmiennych (płynnych), wzrost kursu pieniądza na rynku walutowym. **Deprecjacja** – w systemie kursów zmiennych (płynnych), spadek wartości kursu walutowego.

W dniu 4 czerwca 2003 r. na podstawie wspólnej decyzji NBW i rządu kurs centralny forinta został zdewaluowany o 2,26% i wynosi od tego czasu 282,36 forinta za jedno euro.

Narodowy Bank Węgier powstał w 1924 r. i od tego czasu pełni funkcję banku centralnego.

Wielka Brytania

Informacje ogólne

Bank Anglii (BA, ang. *Bank of England*) jest bankiem centralnym Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej. Bank Anglii został **założony w 1694 r.**

Bank Anglii utworzony został w 1694 r. w następstwie przemian po Rewolucji Angielskiej oraz w celu finansowania wojny z Francją.

W 1946 r. Bank został znacjonalizowany, a w 1997 r. uzyskał niezależność operacyjną.

W świetle przepisów ustawy nacjonalizacyjnej z 1946 r. Ministerstwo Skarbu mogło udzielać Bankowi Anglii instrukcji, jeśli byłoby to konieczne z uwagi na interes społeczny. Choć nigdy prawo to nie zostało wykorzystane, jednak uważa się, iż w rzeczywistości Ministerstwo Skarbu – do końca lat 90-tych – miało duży wpływ na politykę pieniężną w Wielkiej Brytanii.

Podstawą prawną działalności Banku są kolejne ustawy z 1694 r., 1844 r., 1946 r. i 1998 r.

Zadania i rola BA zmieniały się w historii. Od chwili założenia Bank Anglii sprawował funkcję banku rządu, a od drugiej połowy XVIII w. pełni również funkcję banku banków.

Od początku XVIII w. Bank Anglii zaczął sprawować funkcję banku państwa, m.in. poprzez zarządzanie długiem publicznym oraz rezerwami walutowymi. W 1707 r. zostały wyemitowane pierwsze bony skarbowe.

Od początku XX w. Bank Anglii ma wyłączne prawo emitowania banknotów i monet na terenie Anglii i Walii. Od 1997 r. statutowym zadaniem Banku Anglii jest również wyznaczanie oficjalnych stóp procentowych. Ponadto, Bank Anglii odpowiada za utrzymywanie i zarządzanie rezerwami dewizowymi.

Bank Anglii uzyskał wyłączne prawo emisji banknotów dopiero w 1921 r., tj. ponad 200 lat po jego utworzeniu, natomiast został znacjonalizowany w 1946 r., tj. 250 lat po jego utworzeniu.

Celem działalności Banku Anglii jest utrzymywanie stabilności pieniężnej i finansowej jako istotnych elementów zdrowej gospodarki rynkowej. Poprzez stabilność pieniężną rozumie się stabilny poziom cen i zaufanie do waluty. Stabilny poziom cen jest ustalany przez rząd jako cel inflacyjny, który Bank stara się realizować poprzez decyzje Komitetu Polityki Pieniężnej dotyczące wysokości stóp procentowych, informowanie społeczeństwa o podjętych decyzjach oraz sprawne wprowadzanie w życie podjętych decyzji. Stabilność finansowa oznacza usuwanie i zmniejszanie zagrożeń dla systemu finansowego jako całości (w odróżnieniu od Instytucji Nadzoru Finansowego, która jest odpowiedzialna za funkcjonowanie poszczególnych instytucji finansowych). Usuwanie zagrożeń dla systemu finansowego polega na wzmacnianiu infrastruktury, przeprowadzaniu operacji finansowych w kraju i za granicą oraz, w ostateczności, wystąpienie w roli pożyczkodawcy ostatniej instancji.

Bank Anglii odgrywa również ważną rolę we wspieraniu konkurencyjności brytyjskich rynków finansowych i ich roli jako światowego centrum finansowego.

Kapitał akcyjny Banku wynosi 1,5 mld GBP. Bank Anglii posiada udział w kapitale EBC od czasu jego powstania tj. od połowy 1998 r. Od 1 maja 2004 r. udział ten wynosi 14,3911% i jest największy spośród państw, które pozostają poza strefą euro. Wartość subskrybowanego kapitału wynosi 800 mln EUR.

Struktura organizacyjna

Obecna struktura organizacyjna została stworzona Ustawą o Banku Anglii z 1998 r. Ustawa stworzyła Trybunał Dyrektorów, Komitet Dyrektorów funkcjonujący w ramach Trybunału i Komitet Polityki Pieniężnej.

Trybunał Dyrektorów składa się z Gubernatora Banku Anglii, dwóch Wicegubernatorów i 16 Dyrektorów (Dyrektorzy wchodzący w skład Trybunału nie są dyrektorami wykonawczymi, którzy kierują pracami poszczególnych komórek Banku Anglii). Gubernatorzy mianowani są przez Królową na pięcioletnią kadencję, a Dyrektorzy na trzyletnią kadencję. Zadaniem Trybunału jest prowadzenie wszystkich bieżących spraw Banku oprócz tych związanych z prowadzeniem polityki pieniężnej. Z Trybunałem współpracuje Komitet Dyrektorów. W skład Komitetu Dyrektorów wchodzi Dyrektorzy (również niewykonawczy) oraz przewodniczący mianowany przez Ministra Finansów. Zadaniem Komitetu Dyrektorów jest czuwanie nad sprawnym funkcjonowaniem Komitetu Polityki Pieniężnej.

Komitet Polityki Pieniężnej odpowiedzialny jest za prowadzenie polityki pieniężnej. Komitet spotyka się co najmniej raz w miesiącu w składzie: Gubernator i Wicegubernatorzy, dwóch spośród Dyrektorów Wykonawczych Banku Anglii oraz czterech członków mianowanych przez Ministra Finansów.

Centrala Banku znajduje się w Londynie. Struktura organizacyjna Banku Anglii podzielona jest na cztery pionierzy, za które odpowiedzialni są czterej Dyrektorzy Wykonawczy: Polityka Pieniężna, Rynki, Administracja Centralna, Usługi Bankowe i Stabilność Finansowa. Ponadto Bank Anglii posiada sieć 12 regionalnych agencji na terenie Zjednoczonego Królestwa. Na koniec 2003 r. w Banku Anglii zatrudnionych było 1 908 pracowników.

Polityka pieniężna

Bank Anglii prowadzi politykę pieniężną w oparciu o strategię bezpośredniego celu inflacyjnego. Cel inflacyjny wyznaczany jest corocznie przez Ministra Finansów w ustawie budżetowej.

Od grudnia 2003 r. cel inflacyjny został określony jako 12-miesięczny wzrost zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP) na poziomie 2% z dopuszczalnym pasmem odchyień +/-1 pkt. proc. Wcześniej cel inflacyjny był określony za pomocą wskaźnika cen detalicznych skorygowanego o płatności z tytułu kredytów hipotecznych (RPIX) i wynosił 2,5%. Różnica w wysokości celu inflacyjnego wynika jedynie z różnic w metodologii wyznaczania wskaźników cen i nie spowodowała zmian w praktyce prowadzenia polityki pieniężnej. Zadaniem Komitetu Polityki Pieniężnej jest prowadzenie takiej polityki stóp procentowych, a zadaniem Banku Anglii jej efektywne wprowadzanie w życie, aby osiągnąć wyznaczony cel inflacyjny. Główną stopą procentową, za pomocą której Bank Anglii wpływa na oprocentowanie środków na międzybankowym rynku pieniężnym jest stopa dwutygodniowa operacji warunkowego zakupu papierów wartościowych typu repo. Bank Anglii nie prowadzi aktywnej polityki kursowej, a kurs funta szterlinga wyznaczany jest wyłącznie przez rynki walutowe.

Zasadnicze prawne uregulowania z zakresu polityki pieniężnej prowadzonej przez Bank Anglii zostały wprowadzone dopiero ustawą z 1998 r., uchwaloną w związku z przystąpieniem do ESBC. Do tego czasu kwestia ta była bardziej kształtowana przez praktykę polityczną, niż regulacje prawne.

5

Tabela adresowa banków centralnych

PAŃSTWO	NAZWA BANKU	ADRES	TELEFON (centrala)	ADRES INTERNETOWY
AUSTRIA	Narodowy Bank Austrii	Otto-Wagner-Platz 3 1090 Postfach 61 Wiedeń, Austria	+43-1 404 200	www.oenb.at
BELGIA	Narodowy Bank Belgii	Boulevard de Berlaimont 14 B-1000 Bruksela, Belgia	+32-2 221 21 11	www.nbb.be
CYPR	Narodowy Bank Cypru	80, Kennedy Avenue, CY-1076, Nikozja, Cypr	+357-22 71 41 00	www.centralbank.gov.cy
CZECHY	Narodowy Bank Czech	Na Pfiikop_ 28 115 03 Praga Czechy	+420-2 24 411 111	www.cnb.cz
DANIA	Narodowy Bank Danii	Havnegade 5 DK-1093 Kopenhaga Dania	+45 33 636363	www.nationalbanken.dk
ESTONIA	Bank Estonii	Estonia Bld.13, 15095 Tallin, Estonia	+372 66 80719	www.eestipank.info
FINLANDIA	Bank Finlandii	Snellmaninaukio PO Box 160 FIN-00101 Helsinki, Finlandia	+358-9 1831	www.bof.fi
FRANCJA	Narodowy Bank Francji	31 Rue croix-des-petits-champs 75001 Paryż, Francja	+33 (0) 142923908	www.banque-france.fr
GRECJA	Bank Grecji	21E Venizelos Avenue GR 102 50 Ateny, Grecja	+30-2 10 320 1111	www.bankofgreece.gr
HISZPANIA	Bank Hiszpanii	Alcalá, 50, 28014 Madryt, Hiszpania	+34 913 385 000	www.bde.es
HOLANDIA	Bank Holandii	Westeinde 1 1017 ZN Amsterdam, Holandia	+31-20 5249111	www.dnb.nl
IRLANDIA	Bank Centralny Irlandii	Dame Street PO Box No 559 Dublin 2, Irlandia	+353-1 434 4000	www.centralbank.ie
LITWA	Bank Litwy	Gedimino Pr.6, LT- 01103 Wilno Litwa	+370 5 268 00 29	www.lb.lt
LUKSEMBURG	Bank Centralny Luksemburga	2, boulevard Royal L-2983 Luxemburg	+352-4774 1	www.bcl.lu
ŁOTWA	Bank Łotwy	K.Valdemara iela 2a, LV- 1050, Ryga, Łotwa	+371 702 2300	www.bank.lv
MALTA	Narodowy Bank Malty	Pjazza Kastilja, Valletta, Malta	+356 2550 0000	www.centralbankofmalta.com
NIEMCY	Niemiecki Bank Federalny	Wilhelm-Epstein Strasse 14 D-60431 Frankfurt, Niemcy	+49 69 95661	www.bundesbank.de
POLSKA	Narodowy Bank Polski	Świętokrzyska 11/21 00-919 Warszawa, Polska	+48 22 653 10 00	www.nbp.pl
PORTUGALIA	Narodowy Bank Portugalii	R.do Ouro, 27 (1100-150) Lizbona, Portugalia	+21 321 32 00	www.bportugal.pt
SŁOWACJA	Narodowy Bank Słowacji	Imricha Karva%aa 1 813 25 Bratislava 1, Słowacja	+421-2 5787 1111	www.nbs.sk
SŁOWENIA	Bank Słowenii	Slovenska 35 1505 Ljubljana, Słowenia	+386-1 4719000	www.bsi.si
SZWECJA	Bank Szwecji	Brunkebergstrog 11 SE-103 37 Sztokholm, Szwecja	+46-8 787 00 00	www.riksbank.se
WĘGRY	Narodowy Bank Węgier	Szabadság tér 8/9 H-1850 Budapeszt, Węgry	+36-1 4282600	www.mnb.hu
WIELKA BRYTANIA	Bank Anglii	Threadneedle Street, EC 2R 8AH, Londyn Anglia	+44-20 7 6014444	www.bankofengland.co.uk
WŁOCHY	Bank Włoch	Via Nazionale 91 I-00184 Rzym, Włochy	+39 06 47921	www.bancaditalia.it

W opracowaniu materiału wykorzystano informacje zawarte na stronach internetowych narodowych banków centralnych ESBC oraz w książce W. Baki: „Bankowość centralna”.